6 ИЮН 1991

Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ:
ҚАМАРИЙ 1411 ЙИЛ
ЗУЛ-ҚАЪДА, 23-КУН.
ШАМСИЙ,
1370 ЙИЛ
ЖАВЗО, 17-КУН.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

1991 йил 1 январда таваллуд топган | 1991 йил 6 июнь, пайшанба, 106-сон | НАРХИ обуначига 7 тийин. сотувда 10 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бешинчи сессияси олдидан

ҚОНУНЛАРНИНГ ИШЛАГАНИ ЯХШИ

Ғузор район марказий шифохонасининг бош ҳакими, Ўзбекистон ССР халқ депутати Санобар САФАРОВА билан суҳбат.

— Республика парламентининг навбатдаги йиғинида Ўзбекистон ССРнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётига дахлдор муҳим масалаларнинг кўриб чиқилиши, ҳужжатларнинг қабул қилиниши кутилмоқда. Айтинг-чи, уларни тайёрлашда сиз ҳам иштирок этдингизми?

— Йўқ. Ўзим Олий Кенгашнинг Экология ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш масалалари билан шуғулланувчи комитетига аъзоман. Ҳаётий тажрибамдан келиб чиқиб айтмоқчиман: қонунларнинг бўлгани яхши. Қачонки амалга ошса. Афсуски, бизда улардан айримларининг борлиги, ҳатто одамларнинг ёдидан кўтарилиб кетган, билишмайди.

— Демак, эндигилари ҳам шу кўйга тушиб қолмасин, демоқчисиз-да.

— Ҳа, ахир кейинги 3 — 4 йил ичида кам қонунлар қабул қилиндими! Яна фармонлар, қарорлар қўшилса, санаб ҳисобига ета олмаймиз. Шуниси ачинарлики, баъзилари бир-бирини инкор этади. Шунинг ўзиёқ қонунларимизнинг ҳаётий эмаслигини кўрсатиб турибди. Қонунчиликда кам тажриба тўплаганлигимиз сезилиб қолмоқда.

— Сессия кун тартибига киритиладиган масалалар ҳақида нима дейсиз?

— Яхши, муҳим масалалар. Айниқса «Суверен давлатлар Иттифоқи тўғрисида»ги шартнома лойиҳаси ҳақида, Ўзбекистон ССРда виждон эркинлиги тўғрисидаги қонун лойиҳалари моҳият эътибори билан республикамиз равнақига жиддий таъсир ўтказади, деб ўйлайман. Аммо ҳали уларни пишитиш, янги фикрлар билан тўлдириш лозим.

— Таклифларингиз ҳам бордир.

— Албатта. Энди фақат қонунлар қабул қилаверишга чек қўйиш керак. Аввалгиларини изчил бажаришга эришиш зарур. Қонунларни кўпайтириш қоғозбозликни кучайтиришдан бошқа нарса эмас. Унга чек қўйиш вақти етди. Энди амалий ишларсиз ҳеч нимани ўзгартириб бўлмаслигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Суҳбатдош:
П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

САЙЛОВЧИЛАРГА ТЎРТ САВОЛ

1. Сессия бўлишидан хабардормисиз?
2. Кун тартибидаги қайси масала, Сизнингча, энг муҳим?
3. Сессиядан нималар кутаяпсиз?
4. Қандай таклифларингиз бор?

Марина КРАСНОВА — давлат лойиҳалаш институти муҳандиси:

1. Сессиядан хабарим бор.
2. Аниқ эслолмайман-у, ҳарқалай ёмон масалалар эмасди.
3. Кундалик эҳтиёж моллари кўпайтирилса, халқимизнинг турмуш фаровонлигини ошириш ҳақида зўр қарорлар қабул қилинса.
4. Бугунги кунда Тошкетда уй-жойга муҳтож минглаб кишиларни учратиш мумкин. Сессияда ана шу масала ҳам кўтарилишини истардим.

Ўринбой АЗИМОВ, Иттифоқ қишлоқ совети раиси (Тошкент вилояти):

1. Сессиянинг 12 июнда иш бошлашидан хабарим бор.
2. Менимча, ҳамма масалалар ҳам ўз ўрни, йўналиши, вазифаларига кўра бир-биридан муҳим. Агар улар долзарб бўлмаганида Олий Кенгаш анжуманига киритилмасди. Шундай бўлса-да, Иттифоқ шартномаси кўнгилдагидек чиқмаса, республиканинг тараққиётини белгиловчи иқтисодий ва сиёсий ҳуқуқлар ҳамон (лойиҳадагидек демоқчиман) марказ қўлида қолаверса, бошқа масалаларни ҳал этишга уриниш бефойда ҳаракат бўлади, деб ўйлайман.
3. Аввало мбор кун тартибига қўйилган масалаларнинг сайловчи кутган ва орзу қилгандек ҳал этилишини, қолаверса дадиллик, уюшқоқлик ва ҳурфикрлиликни.
4. Бир неча йилдан бери қишлоқ советларини мустаҳкамлаймиз деган гапни эшитамиз-у аммо... Масалан, бизнинг Иттифоқ қишлоқ советини олиб кўрайлик. Расман «Назарбой», «Москва», «Текстильщик», «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» давлат хўжаликлари ва «Дамаши» балиқчилик хўжалиги ҳудудларида хўжайинмиз. Бироқ амалда — ҳеч ким эмасмиз. Нега десангиз, одамларнинг яшаш жойини қайд этишдан бошқа ҳуқуқимиз йўқ. Лоақал идорамиз учун қоравул ёки фаррош ололмаймиз.

Иқтисодий жиҳатдан эса янада харобмиз: йиллик бюджетимиз 332 минг сўм. Астойдил, ҳокимчасига ишлайман десанг, бу пул урвоқ ҳам бўлмайди. Ваҳоланки, беш хўжалик ҳудудида қарийб 12 минг киши яшайди. Уларнинг турмушини яхшилашга қўлинг калталик қилади. Жумладан, хўжаликларда гўшт етиштирилади, аммо биз уни аҳолига олиб беролмаймиз. Негаки, ҳар бир хўжаликнинг ўз плани бор. Бироқ давлат қишлоқда яшовчиларга гўшт бермайди (талон бўйича). Нега десангиз уларнинг қўй, бузоқ боқишга имконлари бор эмиш. Қизиқ, «қишлоқи»лар уйларидаги чорвани еб битиришса, бундан кимга наф?

Ҳудудимиздаги дўкон, болалар боғчалари, мактаблар ходимларини райондаги мутасадди ташкилотлар таъминлашади, ишга олишади, ўзлари бўшатишади. Биз эса аралашолмаймиз. Айтаверсак, дардимиз кўп. Шу боис ҳеч бўлмаганда кейинги сессияда ҳурматли депутатларимиз ҳокимият органларининг қуйи бўғинларидаги аҳволини ҳам ўрганишларини таклиф қиламан.

«Халқ сўзи»нинг Жигаристондаги мухбирлар қўналғасидан

ОДАМИЙЛИК ЎЛМАСИН!

Ангрен шаҳар советининг қарори билан тузилган табиий офат оқибатларини тугатиш ва талафот кўрганларга моддий ёрдам бериш комиссиясига шаҳар совети депутати Убайдулло Абдиев бошчилик қилмоқда.

— Комиссиямизнинг вазифаси, — деди У. Абдиев, — келаётган ёрдамни, шунингдек янги қурилаётган уйларни жабрдийдалар ўртасида адолатли тақсимлаш, уларни кийим-кечак, уй-рўзғор буюмлари билан таъминлаш, қариндош-уруғларидан хабар топгани ёхуд кўмакка келганларни кутиб олишдан иборат...

Фожиа юз берганига бир ой тўлган, хавфли зонада яшайдиганлар кўчирилган ва шу кунгача жигаристонликларнинг мушкулини осон қилиш йўлида анчагина иш қилинган бўлса-да, комиссия аъзоларининг бир зум ҳам бўш вақтлари йўқ. Кимдир пул, кимдир кийим-кечак, кимдир озиқ-овқат, зарур буюмларни тарқатмоқда. Бошқа биров эса кўчки остида қолган автомобил, мотоцикл, чорвани рўйхатга олмоқда. Биз ҳам «Кимга, қанча, қаердан?» деган саволларимизга комиссия аъзоларидан жавоб топдик.

— Қисқа муддат ичида (20 майгача) комиссиямиз номига нақд 70 минг сўм ёрдам пули келди, — сўзини давом эттиради Убайдулла ака. — Шундан 37 мингини офатдан зарар кўрганларга тарқатдик. Жигаристонликлар бошига тушган мусибатни нафақат Ўзбекистон, балки қардош республикалар меҳнаткашлари ҳам ўз кулфатларидек қабул қилишди. Одамийлик ўлмасин экан ишқилиб.

Ҳа, одамийлик бор жойда инсон хор бўлмайди. 4 майдан бери Жигаристонга келаётган ёрдамнинг бир муддат бўлсин тўхтамагани ҳам шундан далолат. Хоразм, Хўжанд, Бухородан келган кўмак жигаристонликлар дардига малҳам бўлди. Улар айниқса ўшлик ва ўзганликлар ҳимматидан беҳад миннатдор: қардош республикалардан жабрдийдалар номига 37 минг сўм ўтказилди. Фарғоналиклар эса бир марта ишлатиладиган 50 минг дона шприц, 50 минг дона игна жўнатишди. Тошкентлик Ҳидоятоалар оиласи эса бир марта ишлатиладиган 960 дона шприц ҳадя этишди.

Ҳа, инсоний меҳр-мурувват чегара билмайди. Комиссия раисининг ўринбосари, 3-мактаб директори Ф. Раззоқов Сирдарё вилоятининг Сирдарё районидаги 31-мактаб ўқитувчиси ва ўқувчилари Жигаристонга келиб, марҳумлар хотирасини ёдга олиб таъзия билдиришганини, кетар чоғда эса 105 сўм пул беришганини тўлқинланиб гапирди. Германияда яшовчи корейслар мамлакатимизда бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан аҳолининг турмуш даражаси тушиб кетганлиги туфайли тошкентлик миллатдошларига 30 қоп ва 30 қутида озиқ-овқат, кийим-кечак, болалар учун турли ўйинчоқлар жўнатишган экан. Улар эса кўп ўйлаб ўтирмай, бутун ёрдамни олиб Жигаристонга келишган, жабрдийдаларга бирма-бир тарқатишган, қолганини эса комиссияга топшириб кетишган. Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети табиий офатдан зарар кўрган оилалар фарзандлари, шу ердаги маҳаллаларда яшовчи болалар учун Бутуниттифоқ «Артек» кашшофлар оромгоҳига 50 та йўлланма ажратди. Комиссия тавсияси билан Ангрен шаҳар совети ижроия комитети кўчкида машинасидан айрилган Б. Жонишевга «Жигули» автомобили, С. Сотволдиев ва Р. Эркиновга эса мотоциклни навбатдан ташқари берадиган бўлди. Тошкент қишлоқ хўжалиги дорилфунуни ректори Э. Т. Шайхов ўз телеграммасида жигаристонлик жабрдийда фарзандларни ўқишга имтиёзли равишда олишини маълум қилган.

Одамийлик борки, бу дунёда ҳаёт абадий десак, муболаға бўлмас. Комиссия қарори билан нафақат табиий офатдан зарар кўрганларга, етим-есирларга, ёлғиз оналарга, оз даромадли ва кам таъминланган оилаларга ҳам моддий ёрдам кўрсатилмоқда. Уларга ун, ёғ, гуруч, совун тарқатилди. Файзулла ака яна бир таъсирчан воқеани гапириб берди: жигаристонликлар нафақат четдан, ўз ҳамқишлоқларидан ҳам хайрия олишмоқда. Баъзилар ёрдамдан бош тортиб, ўз улушларини зарар кўрганларга улашишни илтимос қилишса, айримлар баҳоли қудрат молиявий мадад беришмоқда. Жумладан, Ўринбой Мирзабеков 500, Қўчқор Абдураҳмонов 300 сўм топширишган. Биз Ангрен кўмир конида ишловчи Ўринбой аканинг уйини бориб кўрдик. Бошқа ҳамқишлоқлариникидан ҳеч фарқи йўқ — оддийгина, барча жигаристонликларники сингари томи паст, хоналари кичик-кичик...

— Ангрен шаҳар саноат-қурилиш банкида очилган 000700752 рақамли махсус ҳисобга тушган маблағ 400 минг сўмдан ошди, — дейди сўзининг якунида Убайдулла ака. — Бу пулга табиий офатдан зарар кўрганлар учун мебель, бошқа уй жиҳозлари, кийим-кечак олмоқчимиз...

Фаррух РАҲИМ,
«Халқ сўзи» мухбири.

М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ НОРВЕГИЯГА ТАШРИФИ

СССР Президенти М. С. Горбачев 5 июнь куни Москвадан Ослога жўнаб кетди. У Норвегия пойтахтида Нобель тинчлик мукофоти лауреати сифатида анъанавий лекция ўқийди. Маълумки, бу юксак халқаро мукофот унга тинчлик ишига қўшган жуда катта ҳиссаси учун 1990 йилда берилган эди.

Айни пайтда бу СССР Президентининг Норвегияга амалий ташрифи бўлиб, шу ташриф доирасида олий даражада Совет—Норвеги учрашуви ўтказилади.

М. С. Горбачевнинг Норвегияга ташрифи тугагандан сўнг у қисқача амалий ташриф билан Швецияга ўтади.

Внуково аэропортида СССР Президентини СССР вице-президенти Г. И. Янаев, СССР Олий Кенгашининг раиси А. И. Лукьянов, СССР Бош вазири В. С. Павлов, КПСС Марказий Комитети Бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко, Хавфсизлик кенгашининг аъзолари, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

●

ОСЛО, 5 июнь. СССР Президенти Михаил Горбачев бугун Норвегияга ташриф буюрди.

Халқаро Форнебю аэропортида СССР Президентини, Норвегия бош вазири Гру Харлем Брундтланд, Норвегия Нобель комитетининг раиси Франсис Сейерстед, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ТАСС).

ОЛИЙ КЕНГАШ КОМИТЕТИДА

5 июнь куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитетининг мажлиси бўлди.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши иш тартиби лойиҳаси тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Иш тартиби лойиҳасини депутатлар мулоҳазаларни, истакларни, таклифларни ва қўшимчаларни ҳисобга олиб маъқулладилар.

Сўнгра мажлисда «Йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонуни лойиҳаси, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг «Ўзбекистон ССР давлат ҳакамлиги идораларини қайтадан ташкил этиш тўғрисида»ги қарори лойиҳаси, «Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги, «Ўзбекистон ССРнинг баъзи қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон ССР қонунлари лойиҳалари тўғрисидаги масалалар, шунингдек айрим вилоят ва Тошкент шаҳар судлари таркибига ўзгартиш киритиш хусусидаги масала муҳокама қилинди.

(ЎзТАГ).

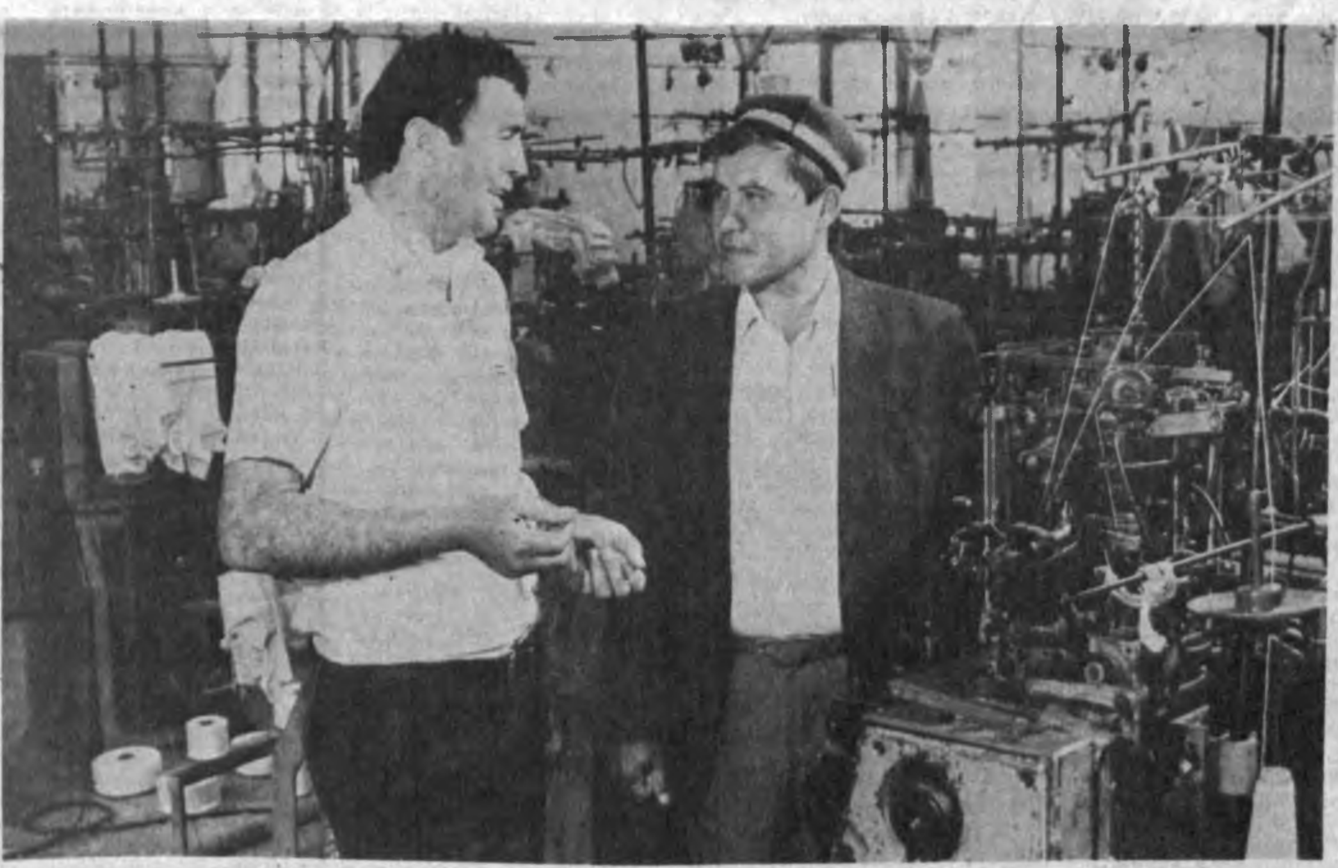

Норин районидаги Ильич номли жамоа хўжалигида трикотаж цехи фаолият кўрсатмоқда. Бу кичик корхона 50 кишини иш билан таъминлабгина қолмасдан, йилига 95 — 100 минг сўм фойда бераяпти.

Асбоб-ускуналар Туладан келтирилганди. Хом ашё ҳам яқингача шу шаҳардан олинарди. Энди Наманган ипак бирлашмаси тўқувчилар ҳожатини чиқармоқда. Чунки цех Ҳаққулобод тўқув фабрикаси ихтиёрига ўтказилди. Лекин бундан колхоз ютқазгани йўқ: шартнома асосида даромаднинг бир қисмига эгалик қилаётир.

СУРАТДА: Ҳаққулобод тўқув фабрикаси директори А. Йўлчиев (чапдан) ва жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси О. Эргашев келгуси режалар хусусида суҳбатлашмоқдалар.

А. КОВТУН олган сурат. (ЎзТАГ).

СССР ДАВЛАТ БАНКИДА

СССР Давлат банки «Валюта ишларини тартибга солиш тўғрисида»ги СССР қонунига мувофиқ «СССР ҳудудида валюта операцияларини тартибга солиш тўғрисидаги асосий қоидалар»ни тасдиқлади (асосий қоидаларнинг тўла матни «Экономика и жизнь» газетасининг 22-сонида эълон қилинган). СССР ҳудудидаги барча банклар, бирлашмалар, ташкилотлар, корхоналар, хорижий ваколатхоналар ва фирмалар, совет фуқаролари ва чет эл фуқаролари асосий қоидаларни бажаришлари шарт.

СССР ҳудудида валюта тўғрисидаги қонунларни бузиб содир этилган битимлар, жумладан, валюта биржасини четлаб ўтиб хорижий валютани сўмга ёки аксинча сўмни хорижий валютага айлантириш («Трансферт» операцияси деб аталган операциялар), шунингдек СССР Давлат банкининг рухсати бўлмагани ҳолда чет элдан келтирилган маҳсулотлар учун сўм билан ҳақ тўлаш қонун талабларига мос эмаслиги учун ҳақиқий ҳисобланмайди ва шунга мувофиқ фуқаролик-ҳуқуқий оқибатларга олиб келиши, қонунни бузишда айбдор бўлган мансабдор шахслар ва фуқаролар маъмурий ва жиноий жавобгарликка тортилиши мумкин.

СССР Давлат банки хорижий фирмалар ва фуқароларнинг эътиборини бундай битимларда иштирок этиш уларга катта зарар келтириши мумкинлигига яна бир бор қаратади.

ТАШКИЛОТ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

Июнь ойи ўрталарида бўладиган «Тошкент ишбилармонлар учрашуви»га қандай тайёргарлик кўрилаётгани Ташкилот комитетининг навбатдаги мажлисида муҳокама қилинди. Мажлис Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов раислигида ўтди.

Кўпгина хорижий фирмалар, банклар, компанияларнинг вакиллари қатнашадиган июнь анжумани республикада ишбилармонлар фаолиятини жонлантиришга кўмаклашиши таъкидланди, у хорижий сармояни жалб этишга, республика корхоналарининг халқаро бозорга чиқишига ёрдам беради.

Ташкилот комитетининг мажлисида ишчи гуруҳлари раҳбарларининг ҳисоботлари тингланди.

(ЎзТАГ).

Ойнаи жаҳонда йиғлоқи нолалар

Иброҳим Нормат

ЎПКАНИ БОСИНГ, ЖАНОБ ЖИРИНОВСКИЙ!

Шу йил 1 июнь куни Марказий телевидениенинг «КИМ АСЛИДА КИМ?» кўрсатувида Россия президентлигига номзод, либерал-демократик партия вакили жаноб Владимир Жириновский бир соат нола қилди. У нуқул шовинистик руҳда баёнотлар берди, рус бўлмаган миллатларни камситди, бошқа республикалар устига таъна-дашномлар ёғдирди, Ўрта Осиёдаги барқарорликни издан чиқарадиган туҳмат гаплар айтди.

Ўша куни кўпчилик унинг афти-ангорини кўриб, фиғонини эшитган бўлса керак. «Мен русларни ҳимоя қиламан», «Руслар энг мазлум, ҳақ-ҳуқуқидан маҳрум этилган халқ», «Руслар ҳимоясиз». «Руслар ҳамма ердан қочаяптилар», «Мен бошқа республикалардаги русларнинг ҳам президенти бўламан». «Уларга телефон қилиб, халқ ҳаракатлари сизларни қисувга олмаяптими деб сўраб тураман». У шунга ўхшаш баёнотларни (мен улгурганимча ёзиб олдим) урғу бериб, қайта-қайта такрорлар экан, кўрсатувни олиб бораётган сиёсий шарҳловчи И. Фесуненко: «Кечирасиз, Владимир Вольфович, кўп хатларда сизнинг миллатингиз сўралган», деди.

— Онам рус, лекин отам поляк ёки украин, аниғини билмайман, ҳаммаси чалкашиб кетган, — жавоб қилди президентликка номзод. — Менга қолса, ҳужжатда миллат ёзилмаслиги керак.

Бу жавобдан кейин жаноб Жириновский яна дарҳол «жабрланган» халқ ҳимоясига ўтиб кетди, «Қирғизистонда руслар камситиладиган қонун қабул қилинди». «Горбачевга ҳайронман, Россиянинг хароб қишлоқларига бориб, унинг хўрланган халқи билан учрашмай, гуллаб-яшнаган, бой Қозоғистонга ташриф буюрди». «Ўртаосиёликлар 200 минг месхети туркларини Россияга ҳайдаб юборишди». «Агар президент бўлсам, Арманистон билан Озарбайжон можаросида мен Арманистон тарафини оламан».

Ҳатто изоҳлашга тил бормайди-я! Бу жанобнинг номзоди РСФСР халқ депутатлари съездида кўпчилик овоз билан маъқулланиб, сайлов бюллетенига киритилганига ҳечам ишонгинг келмайди. Ҳовлиққанидан ўзи Қозоғистонда катта бўлганини унутиб юборган, Қирғизистон вице-президентлигига рус сайланганини, Ўзбекистонда Олий Кенгаш раисининг ўринбосари руслардан эканини эшитмаган кўринади. У озарбайжонларни нега ёмон кўришини айтмади...

Кўрсатув давомида Фесуненко луқма ташлади:

— Узр, сизни мен жаноб дейишим керак, баъзан ўртоқ деб юбораяпман. Оддий кишилар ҳам хатларида ўртоқ деб мурожаат қилишибди, уларни маъзур тутасиз...

— Агар ишчилар, оддий кишилар бўлса — майли, ўртоқ дейишаверсин, — рози бўлди президентликка номзод.

Сўнгра у ҳамласини Кавказорти билан Ўрта Осиёдан уларга қўшни бўлган давлатларга кўчирди.

— Бизнинг ҳаётий манфаатларимиз Ғарбда эмас, Жанубда! Жануб деганда мен Афғонистонни, Эронни, бошқа мамлакатларни назарда тутаяпман. Афсус, Ироқни бой бериб қўйдик...

Фесуненко ҳайратланиб сўради:

— Жанубда қандай манфаатни назарда тутаяпсиз?

— Моддий манфаатни! — деди қатъий қилиб жаноб Жириновский. Майли, ўша давлатлар қуролимиздан, ҳарбий қисмларимиздан фойдаланишсин, лекин бизга пул тўлашсин...

Фаросатингизга балли, дейдиган одам йўқ. У русларни ҳимоя қилармиш, лекин бошқа миллатлар қирилиб кетсалар майли. Афғонистондаги урушдан ҳалигача хулоса чиқариб олмаган бундай сиёсатдонлар яна бош кўтариб қолганликлари кишини ҳушёр торттиради. У ҳатто чет эллардаги фашистик партияларга ҳам хайрихоҳлигини яширмади. «Ғарбда АҚШга бас келолмаймиз, шунинг учун сиёсатда жанубий чегараларимиз бўйлаб устунликка эришувимиз керак» деган фикрни бир неча марта такрорлади.

Афтидан, унинг бу баёнотларини Фесуненко ҳам қабул қилолмай зўрға ўтирди. Эҳтимол, урушқоқ номзод билан мулоқот ўтказганидан ўкингандир. Суҳбатдош эса тобора ҳаддидан ошиб борарди: «Горбачев президентликни эплай олмаяпти», «Россия президенти бутун СССРнинг президенти бўлиши керак!»

Бу жаноб кўрсатув охирида Бутуниттифоқ экранидан фойдаланиб, Россиядан ташқари, яъни бошқа республикаларда яшаётган русларга зорланиб мурожаат қилди: «Менга пул керак, ёрдам керак! Имконларингиз борича қўллаб-қувватланглар. Овоз беришда роса ўйлаб кўринглар. Агар мен президент бўлсам, сизларни — русларни ҳимоя қиламан».

Жаноб Жириновский! Сизга ким қанча ақча юборади — бу ҳар бир одамнинг ўз иши. Болтиқбўйи билан Кавказортини билмадиг-у бироқ Ўрта Осиёда, хусусан Ўзбекистонда сизга бир киши ҳам овоз беролмайди. Чунки бу — қонунга зид. Ўзбекистон — мустақил республика. Сиз бу ердаги «жабрланган» русларни ҳимоя қилишга қанчалик ваъда берманг, уларнинг ҳақ-ҳуқуқини сиздан кўра яхшироқ ҳимоя қиладиган ўз президентлари бор. Сизнинг бундай шовинистик чиқишингиз президент бўлиб сайланишингизга эмас, СССРнинг бирлигини бузишга ва миллатлар ўртасида низо туғдиришга хизмат қилади.

Эҳтимол, ҳозир бошқа республикаларда яшаётган руслар ҳам сизнинг «жабрланган, ҳақ-ҳуқуқидан маҳрум этилган, қувғин қилинган миллат» ҳақидаги йиғлоқи нолаларингизни эшитиб уялиб кетишган бўлса керак. Айтгандай, президентлик мансаби йиғлоқиликни ёқтирмайди. Бунақада шундай масъулиятли дамда ўзингизни панд бериб қўйсиз-а!

Бозор иқтисодиёти: кадрларга янгича талаб

САВДОДА САВОД ЗАРУР

Ҳаммага маълумки, бозор иқтисодиёти хорижий мамлакатлар тажрибасини қўлланиш асосида шаклланиб боради. Бироқ биз ўзимизнинг илм-фан ва моддий-техника имкониятларимиздан ҳам ҳар томонлама фойдаланмоғимиз лозим.

Мантиққа кўра мамлакатимиздаги савдо ва кооператив олий ўқув юртлари ташкил топган кундан эътиборан бозор иқтисодиёти шароитида ишлай оладиган мутахассислар тайёрлашга киришмоқлари керак эди. Лекин маъмурий-буйруқбозликка асосланган тузумда ишлаб чиқарувчи истеъмолчига ўз ҳукмини ўтказадиган шароитда савдо олий ўқув юртлари режаларида бўлажак кадрларга бирон-бир омилкорлик фазилатини сингдирадиган жиҳатларга мутлақо ўрин берилмасди, товарлар қаттиқ тартибда тақсимлангани, фондлаштириб қўйилгани ва лимитлангани учун ҳам бунга эҳтиёж йўқ эди. Ҳатто ўз фаолияти хусусиятига кўра бозор шароитларига жуда яқин турадиган матлубот кооперацияси ҳам давлат измига солиб қўйилганди.

Ҳозир эса иқтисодий тараққиётнинг замонавий босқичига мувофиқ келадиган билимдон кадрларни тайёрлаш муаммоси кескин бўлиб қолди. Шундай экан, савдо ва кооперация илмидан маълумот беришнинг яхлит системаси қандай яратилиши керак? Бизда ҳунар-техника билим юртлари, техникумлар, олий ўқув юртларидаги таълим жараёнини бир бутун қилиб боғлаб турадиган узлуксиз ўқитиш йўл-йўриғи ишлаб чиқилмаган.

Бугунги кунда фақат совет сўмларигина эмас, балки совет мутахассиси шаҳодатномасини ҳам конверсия қилиш хусусидаги гап-сўзлар таз-тез эшитилмоқда. Биз ҳам минтақа ва мамлакат, ҳам хориж бозорларида хизмат қилишда рақобатга бардош бера оладиган савдо кадрлари тайёрлашни ўзимизнинг энг асосий вазифамиз деб ҳисоблаймиз. Акс ҳолда олий ўқув юртининг ўзи ҳам инқирозга учрайди — корхоналар унинг талабаларидан юз ўгирадилар.

Шундай экан, муаллимларнинг ўзлари ҳам кўп нарсани ўрганишларига тўғри келади. Ҳозир семинарлар, курслар ташкил этмоқдамиз. Менежмент ва маркетинг соҳасида чет эл мутахассислари ёрдамидан фойдаланишни кўзлаб турибмиз. Ҳозирга қадар Рига менежерлар тайёрлаш, Хитойдаги Шинжон молия-иқтисод институтлари, Мюнхен, Дания, Швеция ва Канада сармоядорлик мактаблари билан алоқа ўрнатдик. Буюк ипак йўли орқали боғланган халқларнинг тарихий, иқтисодий ва савдо ҳамкорлигини тиклаш мақсадида Канаданинг «Жет» фирмаси билан биргаликда Самарқанд халқаро сармоядорлик мактабини ташкил этдик. Бироқ республика маҳкамалари — Ташқи иқтисодий алоқалар комитети, «Ўзбекбирлашув», Савдо вазирлиги ва ҳоказоларнинг ёрдамисиз биз хорижий муассасалар билан ижодий алоқани бундан буён кучайтиришимиз мушкул бўлиши аниқ. Шунинг учун ҳам мазкур ташкилотлар раҳбарларининг яқиндан берадиган кўмакларига катта умид боғламоқдамиз.

Институт қошида маркетинг кафедрасини очдик, у ўзбек, рус тилларида «Савдо ва кооперацияда ишбилармонлик асослари» ҳамда «Ишбилармонлик луғати» деб номланган иккита ўқув қўлланмасини тайёрлади.

Савдо ва кооператив олий ўқув юртларини битирганларга фақат шу соҳанинг ўзидагина эмас, ҳатто саноат корхоналари, қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва бошқа тармоқларда ҳам катта эҳтиёж сезилмоқда. Шунинг учун ҳам ўтган йили заводлар, фабрикалар, колхозлар, совхозлар, соғлиқни сақлаш муассасалари, ширкатлар, қўшма корхоналар ва ҳоказолар мутахассислар тайёрлаб бериш юзасидан институтимиз билан шартнома туздилар. Уларнинг буюртмаси асосида 60 кишини ўқишга қабул қилдик.

Мамлакат бозор иқтисодиётига ўтаётганлиги сабабли институтимиз фаолияти тубдан қайта қурилмоқда, унинг тузилиши такомиллаштирилаяпти, мутахассислар тайёрлаш йўналиши ўзгартирилмоқда. Янги — тижорат факультети очилди, иқтисодчи-менежерлар, бухгалтер-молиячилар, бухгалтер-тафтишчилар, товаршунос-савдогарлар тайёрлаш ихтисослаштирилмоқда, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳамда хом ашёни қайта ишлаш технологияси бўйича мутахассислар ўқитилмоқда, бу йил «Халқаро иқтисодий муносабатлар» ихтисослиги бўйича қабул бўлади.

Институтимизнинг ўқув ва илмий жараёни амалиёт, республика халқ хўжалиги эҳтиёжлари билан тобора маҳкам боғланиб олиб борилмоқда. «Технолог» ўқув-ишлаб чиқариш бирлашмаси тузилди, илмгоҳимиз олимларининг тадқиқотлари негизида ҳамда Самарқанддаги «Ўроқ ва Болға» консерва комбинати билан биргаликда «Товушдан тез» ўқув-ишлаб чиқариш консерциуми ташкил этилди. «УЕТ» Совет—Канада корхонаси ҳамкорлигида савдо уйини очиш мўлжалланмоқда.

Аспирантура ташкил этдик ҳамда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон учун бозор иқтисодиёти бўйича фан номзоди даражасини берадиган махсус кенгаш туздик.

Институтга қабул қоидаларига ҳам кўпгина ўзгартиришлар киритилди. Техникумларни (совет савдоси, план-иқтисод ва молия техникумлари) битирганлар сиртқи бўлимларга суҳбатдан ўтказилиб, яъни кириш имтиҳонларисиз, кундузги бўлимларга эса техникумларни аъло ва яхши баҳолар билан битирганлар қисқартирилган муддатли (3 йиллик) ўқишга қабул қилинадилар.

Биз Тошкент совет савдоси техникуми негизида «Билим юрти, техникум (лицей, коллеж), олий ўқув юрти комплекси» вариантини ишлаб чиқмоқдамиз. Билим юртини битирганлар (аълочилар, яхшичилар) техникумга имтиҳонларсиз қабул қилинадилар, техникумни тугатганлар эса институтга қисқартирилган муддатли ўқишга кирадилар. Техникум негизида махсус кафедраларга эга бўладиган ўз бўлимимизни очамиз, шунда уч бўғинли таълим-тарбия жараёнини уйғунлаштирган ҳолда мутахассислар тайёрлашнинг тугал мароми таъминланади.

Агар шу пайтга қадар ўқув жараёни «Нима? Қаерда? Қачон?» тарзида олиб борилган бўлса, эндиликда бозор иқтисодиётига ўтилиши муносабати билан таълимни «Нима учун? Не сабабдан? Қандай қилиб?» деган йўналиш асосига қўйиш талаб этилаяпти. Менежмент, тижорат ишлари ва маркетинг ишбилармонлиги руҳи ҳамда ғоялари билан суғорилган амалий ўйинлар, вазиятга доир вазифалар ўқув жараёнининг мажбурий қисми бўлиб қолади.

Ғарбда маркетинг бозор иқтисодиётининг назарий, методологик, ташкилий-услубий негизи ҳисобланади. Унинг йўл-йўриғи замонавий сармоядорлик ва бозор фалсафасидир. Маркетинг — бозорда ишни билиб юритишнинг энг самарали усули. АҚШ, Ғарбий Европа мамлакатлари, Япониянинг етакчи университетларида кўпдан-кўп маркетинг мактаблари ва курслари, махсус кафедралар очилган. СССРдаги кооператив олий ўқув юртлари талабаларига ҳам бозор юритиш, рекламани йўлга қўйиш курсларида бу соҳадан баъзи ғоялар сингдирилмоқда. Бироқ, умуман олиб қарайдиган бўлсак, бизда маркетинг тадқиқоти яхши ривожланмаган.

Шунинг учун ҳам биз маркетинг асосларини эгаллайдиган ёшларни ўқитиш билан бир қаторда, алоҳида моллар бозорини шакллантириш муаммоларини тадқиқ этиш марказларини очиш заруратини сезаяпмиз. Назаримда, республикамизда ана шундай марказларни барпо этишга ВНИИКС, ВНИИПКнинг Ўзбекистон бўлимлари, шунингдек бошқа илмий тадқиқот институтлари ва бир қатор олий ўқув юртларининг иқтисодчи олимлари дахлдор бўлишлари мумкин. Гап шундаки, юқорида номлари тилга олинган Бутуниттифоқ институтларининг республика филиалларида товарлар бозорини тадқиқ этиш соҳасида муайян тажриба тўпланган. Ана шу муассасаларни илмий кучлар билан мустаҳкамлаш, тегишли тадқиқот тагзаминини яратиш ва компьютерлар билан таъминлаш лозим.

Бозор иқтисодиёти соҳаси мутахассисларини тайёрлаш ва малакасини оширишни такомиллаштириш муаммолари Савдо вазирлиги, «Ўзбекбирлашув», Енгил саноат вазирлиги, Госснаб ҳамда бошқа манфаатдор идоралар республикада савдо-сотиққа ихтисослашган ягона олий ўқув юрти ҳисобланган ва қарийб 60 йиллик тарихга эга бўлган Самарқанд кооператив институтининг ўқув-илмий базасини мустаҳкамлашга эътиборни кучайтиришларини тақозо этаяпти.

Ҳозирги пайтда савдо учун кадрларни Тошкент халқ хўжалиги, Бухоро технология институтлари ва уларнинг филиалларида ҳам тайёрлашга киришилди. Мутахассислар етказиб беришга бундай ялпи ёндашув аввало сифатга путур етказади, чунки ихтисослашмаган олий ўқув юртлари ҳамда уларнинг филиалларида тегишли илмий-педагог кадрлар, айниқса ўқув-илмий тагзамин йўқ. Маълумки, бозорда энг асосий нарса — товар ва унинг истеъмолчилик хусусияти. Шундай экан, мутахассис бозор сир-синоатини эгаллаши, товарлар оқимини бошқариши учун уларнинг истеъмолчилик хусусиятларини мукаммал ҳолда билиши лозим. Бундай билимларни эса фақат ихтисослашган олий ўқув юрти бера олади.

Бозор иқтисодиётига ўтиш унинг инфраструктурасини, яъни товарларни сақлаш, тақсимлаш ва ҳаракатда бўлиши йўлларини таъминлаш билан боғлиқ. Бу соҳа (омбор хўжалиги, дўконлар, ресторанлар, колхоз бозорлари, мол сотиладиган бошқа нуқталар сони) мамлакатимизда ривожланишдан анча орқада, Япониядагига нисбатан 20 фоизни ташкил этади, холос. Ўзбекистонда эса товар муомаласи соҳаси моддий-техника тагзамини ривожланишининг барча кўрсаткичлари Иттифоқдагига қараганда икки баравар паст. Бинобарин, ана шу замонавий инфраструктуранинг кўплиги бозор иқтисодиёти рисоладагидек ҳаракатда бўлишининг энг зарур шартидир.

Бозорга ўтиш билан боғлиқ муаммоларнинг аксарияти давлат савдоси, умумий овқатланиш, матлубот кооперацияси ва Госснаб томонидан ҳал этилиши лозим. Улар ана шу ташкилий ишларнинг барчасини бошқаришлари, улгуржи ва чакана савдо тармоқларини вужудга келтиришлари, энг муҳими — бозор иқтисодиёти, эркин ишбилармонлик шароитида фаолият кўрсатадиган кадрларга эга бўлишлари керак.

Бироқ республика давлат савдоси хусусида шуни айтиш зарурки, неча ўн йиллар мобайнида унда ҳеч қандай ўзгариш содир бўлгани йўқ. Ҳамон ишлаб турган савдо идоралари, бошқармалар, ишчи ошхоналари бўлимлари, ошхоналар, кафелар, ресторанлар трестлари савдо ва умумий овқатланиш корхоналарини бошқаришнинг илғор шаклларини ривожлантиришга, янги иқтисодий муносабатларга ўтказишга тўсқинлик қилмоқдалар. Давлат савдосининг базалари тегишли омбор хўжалиги йўқлиги сабабли чакана савдо ташкилотларидан ажралган ҳолда ишламоқда, натижада ертўла ва яримертўлаларда жуда оддий омборлар тармоғини ривожлантиришга мажбур бўлмоқдалар, ҳар иккала турдаги корхоналар ўртасида мувофиқлик рўй бермаяпти. Шуни назарда тутиб, республика Савдо вазирлиги ўз корхоналарини бошқарув тузилишини қайта қуриш юзасидан яхши иш бошлади. Акционерлик жамиятлари бошқарув силсиласида асосий бўғин бўлиб қолади. Институтимиз олимлари Самарқанд шаҳрида ана шундай жамиятлар тузишга кўмаклашмоқдалар.

60-йиллардаёқ бизда «дабдабабозликка маҳлиёлик» касали тарқалгани сабабли матлубот кооперациясида ҳам йирик корхоналар тармоғини ривожлантиришга зўр берилди ҳамда қишлоқ матлубот жамиятлари (сельполар) ва уларнинг район уюшмалари тугатила бошланди. Ўрнига район матлубот жамиятлари тузилди. Буларнинг барчаси матлубот кооперацияси фаолияти унинг ҳақиқий ташкилотчиси — қишлоқ аҳлидан йироқлашувига олиб келди. Олис қишлоқлар дўконларсиз, ошхоналар тайёрлов идораларисиз қолди, чунки қурилишлар кўпинча район марказлари ёки совхозларнинг марказий қўрғонларида олиб борилди.

Назаримизда, кооперациянинг асосий, яъни бошланғич бўғини — қишлоқ матлубот жамиятларини қайта тиклаш пайти келиб етди. Район матлубот жамиятлари (йиллик обороти 30 миллион сўм ва ундан юқори) ўрнига хўжалик ҳисобидаги улгуржи омбор (база)га эга бўлган район матлубот уюшмаларини тузиш зарур. Унинг ихтиёрига барча озиқ-овқат, шунингдек «Кундалик эҳтиёж моллари» дўконларини товар билан таъминлашни уюштириш вазифасини бериш, ихтисослашган ва универсал магазинларни вилоят улгуржи савдо базаларига бириктириб қўйиш лозим. Шундай қилинса, бошқарув вазифаларини вилоят бўғинидан тортиб марказлаштирмасликка эришилади. Вилоят матлубот жамиятлари уюшмасининг савдо аппарати эътиборини вилоят базалари ҳузурида илмий-услубий таъминот ва компьютер техникасига, шунингдек маркетинг тадқиқот гуруҳига эга бўлган тижорат марказлари ташкил этишга жамлаш имкони туғилади.

Ҳозирги пайтда бизнинг тавсиямизга кўра бошқарув тузилишининг ана шундай шакли Наманган матлубот жамиятлари уюшмасида жорий этилмоқда. Давлат савдосида ҳам шунақа марказлар бўлиши зарур. Улар Госснаб ва вилоят матлубот жамиятлари уюшмаларининг тижорат марказлари билан бирга маркетинг тадқиқотлари олиб борадилар ҳамда бозор иқтисодиётини бошқаришга ёрдамлашадилар.

Бу ҳақда батафсил фикр юритишдан мақсад кооператив олий ўқув юрти олдида мутахассислар тайёрлаш соҳасида ҳам, илмий фаолиятда ҳам сифат жиҳатидан нақадар янги вазифалар турганини таъкидлашдир. Ўз-ўзидан равшанки, институтимиз ишини ҳам қайта қуриш ҳозирги кун талабидир.

А. СОЛИЕВ,
Самарқанд кооператив институтининг ректори, иқтисод фанлари доктори, профессор.

Водийларни кезганда...

Аҳолининг ошиб бораётган эҳтиёжларини қондириш, истеъмол бозорини тақчил маҳсулотлар билан мўл-кўл таъминлаш ҳозир қатор корхоналарнинг бош вазифасига айланмоқда. Шу мақсадда «Навоийазот» бирлашмасида ҳам янги ишлаб чиқариш бўлинмалари ташкил этилди. Жорий йилнинг ўтган ойларида бу ерда 21 миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари тайёрланиб савдо шохобчаларига жўнатилди.

СУРАТДА: ип йигирув цехининг оператори Дилфуза Бозорова ўз меҳнатининг маҳсулидан мамнун.

Ж. МИРЗАЕВ олган сурат.

Шифокорнинг билим ва салоҳияти бўлсаю, хаста одамнинг кўнглини кўтариб, бир оғиз таскин бергувчи гап айтолмаса, очиқ чеҳрали, хушсуҳбат бўлмаса, бундай шифокордан бемор даво топиши гумон. Фарғона вилояти Бағдод районидаги «Пахтакор» жамоа хўжалиги меҳнаткашлари Ултарма қишлоқ шифохонасининг катта тиббий ҳамшираси Муҳаббат Аъзамовани ширинсуханлиги учун ҳам ғоят ҳурматлайдилар.

СУРАТДА: Муҳаббат Аъзамова.

Тоҳиржон Ҳамроқул олган сурат.

Мактабларда энг масъулиятли давр бошланди. Муаллимлар ўзларининг давомли ва машаққатли меҳнатлари самарасини йиллик якунлар, имтиҳонлар натижаларида кўрмоқдалар.

— Навбатдаги ўқув йилини тугаллаяпмиз, аммо ёш авлоднинг таълим-тарбиясига оид ечимини кутаётган муаммолар оз эмас, — дейди Боғот районидаги Наримонов номли ўрта мактаб директори Рўзмат Матниёзов.

Ж. ҚОЗОҚОВ суратга олган.

Муғанний куйдан маст, сайрар булбулдай,
Диллар — завқ майига лиммо-лим коса.
Куйлардан тўлғаниб унган оқ гулдай
Саҳнада хиромон гўзал раққоса.
Ақлни лол этур ишва адоси
Бу қандай жозиба йўқдир қиёси.

Б. ОЛИМ.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат.

Р. ЗУҲРИДДИН ЎҒЛИ:

ТОШКЕНТ. «Шарқ маданият экспорт» фирмаси қошида эндигина тузилган «Сайёҳат» ансамбли ўзининг илк ижодий сафарини жиззахлик меҳнаткашлар ҳузурида ўтказди. Иқтидорли хонанда ва раққосалар Дўстлик районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги», «Октябрь 50 йиллиги», Саркисов номли давлат хўжаликларига бордилар. Улар ижросида янграган ўзбек, тожик, озарбайжон, афғон, эрон, турк халқларининг классик ва замонавий эстрада қўшиқлари, жозибали рақслар меҳнаткашларга манзур бўлди. «Қизиқчи-90» танловининг совриндори Ғофуржон Мирзабоевнинг ичакузди ҳангомалари томошабинларга ҳузур бахш этди.

А. ҲАЙДАРОВ:

БУХОРО. Халқ депутатлари шаҳар совети раёсати ташаббуси билан Регистон майдони қаршисидаги Ҳовузиболо масжиди ҳовлисида ўн соатлик радио марафон ўтказилди. Кўзланган мақсад — шаҳарнинг тарихий ёдгорликларини сақлаб қолиш ва таъмирлашга маблағ тўплаш эди. Ҳайрия фондига ташкилотлар, корхоналар, жамоа ва давлат хўжаликлари, якка тартибда ишловчилардан 360 минг сўмдан кўпроқ маблағ тушди.

Р. КАРИМОВ:

ЎШ. Шаҳарда ёшларнинг анъанавий бирдамлик фестивали бўлиб ўтди. Байналмилал тантанага Иттифоқимизнинг турли минтақалари — Новосибирск, Қирғизистон, Қозоғистон университетлари, Кўлоб, Қўқон, Андижон, Наманган, Ангрен, Нукус, Душанбе, Чебоксари, Хўжанд, Чимкент, Чоржўй, Минск давлат педагогика, тиббиёт, политехника институтларидан ташриф буюрган талабалар бир ҳафта давомида қўҳна Ўш диёрида дўстона учрашувларда иштирок этдилар, вилоятнинг диққатга сазовор жойларини кўрдилар. Сулаймонтоғ ғорида жойлашган ўлкани ўрганиш музейида, Обширсой қўриқхонасида бўлдилар. Меҳнаткашларнинг турмуш тарзи билан танишишди. Аҳоли билан суҳбатлашишгач, байналмилалчиликни улуғловчи концертлар уюштирилди.

Фестивалда вилоятнинг Қорасув, Навқат, Аравон, Ўзган, Олой, Совет районларидан келган ёшлар ҳам иштирок этишди.

А. МАМАРАСУЛОВ:

ЗАРБДОР. Район марказида қад кўтарган 160 ўринли шифохонанинг биринчи навбати ишга тушди. Терапия, болалар касалликлари бўлимлари беморларни қабул қилди. Унинг иккинчи навбати кузда битади.

●

БАХМАЛ. Жиззах вилоятидаги кўпгина рўзномаларнинг номлари ўта шиорнамо эди: «Меҳнат байроғи», «Дўстлик байроғи», «Октябрь байроғи» ва ҳоказо. Вилоятда биринчи бўлиб бундай номланишга Жиззах районида чек қўйилганини илгари хабар қилган эдик. Яқинда бахмалликлар ҳам «Ғалаба байроғи» рўзномасини «Бахмал ҳаёти» номи билан чоп эта бошладилар.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бешинчи сессияси олдидан

ЖАЗОНИ КУЧАЙТИРИШ КИФОЯ ЭМАС

ОҒИР жиноятларнинг аксарияти автомобиллар «иштироки»да содир бўлмоқда. Қолаверса, кўча ва йўллардаги қоидабузарликлар натижасидаги автоҳодисаларда республикамизда йилига 3 мингдан ортиқ киши ҳалок бўлмоқда, 20 минг одам тан жароҳати олаяпти. Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитети раисининг ўринбосари Т. МИРЗАЕВ билан суҳбатимиз жиноятчилик ҳамда унинг ўсиб бораётган суръатини тўхтатиш, бора-бора камайтириш ҳақида бўлди.

— **Турсунбой Раҳимович, суҳбатни сессия кун тартибига қўйилган «Йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги қонун лойиҳасида қандай янгиликлар борлигидан бошласак.**

— Автомобиль ойналарини давлат стандарти рухсат этган даражадан ортиқ қорайтириш, ҳар хил қўшимча ёритиш воситалари ўрнатиш кабиларга жазо чоралари кучайтирилади.

— **Ўтган йили бу ҳақда Тошкент шаҳар ижрокомининг қарори ҳам чиққан эди.**

— Энди республика бўйича қонун амал қила бошлайди. Ашаддий жиноятчилар кўпинча ана шу қоп-қора ойналар ичида кўздан пана бўлишаяпти. Ҳатто самолётни олиб қочувчилар ҳам «бизга ойналари қорайтирилган «ноль олти» келтирилсин» дея талаб қўйишади.

— **Қанақа жазолар кўзда тутилганини айтишингиз мумкинми?**

— Албатта. Ойнага якка тартибда ортиқча ранг берганларга 100 сўм, мансабдор шахсларга (кооперативлар раҳбарлари) 200 сўм жарима. Агар маъмурий жазодан сўнг бир йил мобайнида бу иш яна такрорланса, жарима миқдори 200, 500—1000 сўм белгиланган. Бундай автомобиллардан фойдаланганларга 30 — 50 сўм жарима солинади, бир йил ичида такрорланса, ҳайдовчи 3 ойдан 1 йилгача ҳайдовчилик ҳуқуқидан маҳрум этилади.

— **Ойна кооперативларда қорайтирилади, машина эгасининг айби нима?**

— Ойнани 30 фоизгача қорайтириш рухсат этилган, автомобиль эгасининг илтимосу буюртмаси билангина белгилангандан ортиқ қорайтирилиши мумкин.

— **Энди айтинг-чи, умуман Жиноят кодексига ўзгартиришлар киритиладими?**

— 141-моддага иккинчи даража (прим.) қўшилади: СССР халқлари тилларига нисбатан душманликни тарғиб қилгани учун жиноий жавобгарлик. Яна, 147-моддага иккинчи даража киритилади: динга нисбатан муросасизлик қилгани, жамоат тартибини бузганлиги ва ибодатхоналарни эгаллаб олганлик учун жиноий жавобгарлик. Шунингдек, ўғрилик, босқинчилик, талончилик учун жазо кучайтирилади, мансабдор шахсларнинг депутатлар олдидаги ўз вазифасини бажармаганликлари учун маъмурий жавобгарлик белгиланади.

— **Муштарийларни ўғрилик ва талончиликка қарши жазо даражаси қизиқтиради.**

— 125-моддада фуқаролар мол-мулкининг ашаддий муттаҳамлар томонидан ўғирланишига 4 йилдан 10 йилгача озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланган. Энди бу жазо чораси 7 йилдан 10 йилгача деб белгиланмоқда. Жазонинг паст қисмини юқори кўтариб, судьяларга баъзан бўладиган суиистеъмол имкониятини чеклаб қўяяпмиз. Балки сессияда депутатлар бу муддатни ҳам ошириш талабини ўртага ташласалар керак. Худди олдинги сессияда машина ўғриларига тайинланган жазога ўхшаб.

— **Автомобиль олиб қочувчиларга жазонинг кучайтирилиши бу жиноятни камайтирдими?**

— **Йўқ.**

— **Сабаб?**

— Жазони кучайтирган билан, агар қонуннинг механизми ишламаса, иш битмайди. Масалан, ҳар 100 ўғридан 80 нафари очиқда юрса, телевизорга чиқиб «ўғриларни биламиз, танимиз, уларнинг ортидан иш олиб бораяпмиз» деб қайта-қайта гапираверсак, жазо минг кучайтирилгани билан бефойда.

— **Нима қилиш керак?**

— Олий Кенгашда қонунлар ижросини назорат этадиган тартиботни ишлаб чиқиш зарур. Ўтган гал чайқовчиликка қарши ҳам қонун чиқардик. Ишламаяпти.

— **Совет кишиларининг айрим бўғинлари қонундаги инсонпарварликка тайёр эмасликларини кўриб турибмиз. Шундай экан, бу хусусда оғиз кўпиртириш ўрнига жазони кучайтириш пайти келмадимикин?**

— Қотилга ўлим жазоси бор. Шу билан бирга, «дан» — «гача» дегани ҳам мавжуд. Яна, суд тажрибасида оқлов ҳам амал қилади. Масалан, 119^{1}-моддада (давлат мулкини катта миқдорда талон-торож қилиш) жазо ўлимгача белгиланган. «Пахта иши»да бу модда билан бирнеча минг одам қамалди. Уларнинг аксарияти бугун оқланди. Агар шулардан бир қисми отиб ташланганида... нима бўларди? Айни пайтда айбланувчининг қотиллиги аниқ бўлса, ҳеч қандай шак-шубҳага ўрин қолмаса — нега унга саккиз йил қамоқ жазоси бериш керак? Яна, қаттиқ руҳий ҳаяжон, охирги зарурат (ўзини ҳимоя қилиш) натижасида одам ўлдириш ҳолати ҳам бўладики, қотил ҳатто оқлаб юборилади ва бу тўғри.

— **Ибтидоий тан жазоси усулларини қўллашга қандай қарайсиз?**

— Тайёр эмасмиз. Бироқ, юқорида айтганимиздек, қотилга ўлим жазоси берилишининг тарафдориман. Бугун бўлажак қотил кўриб билиб турибди — ўзига биринча марта ўлим жазоси берилмайди, шунинг учун ҳам қотилликдан қайтмаяпти.

— **Хўп, ана шу онда-сонда қўлланаётган ўлим жазосининг ижросини оммага телевизор орқали кўрсатсак ёки бозордами, стадиондами амалга оширсак, оғир жиноятларнинг камайишига таъсир қилмасмикан?**

— Йўқ, бунда одамлар ваҳшийлашадилар. Бу манзараларни кўрганлар орасида мингдан, ўн мингдан, ҳатто юз мингдан бири ваҳшийлашса ҳам ортиқча. Рэкэтни кўрсатиб рэкэтчини кўпайтирдик. Оммага намойиш этилган «усул»лар эскириб, янги-янгилари пайдо бўлди ва бўлмоқда.

— **Хўш, унда нима қилиш керак? Жиноятчиликнинг ҳозирги даҳшатли аҳволида бирон-бир фавқулодда чора қўлланилмаса, жамият тобора жар ёқасига кетиб бораяпти. Агар шу жойга етмаган бўлсак...**

— Биласизми, мен қонун чиқарувчи сифатида эмас, амалиётчи сифатида айтаман: Ички ишлар вазирлигига илгаригидек гумондорни ўн кеча-кундуз ушлаб туриш (3 кеча-кундуз ўз ваколати бўйича, 7 таси прокурор розилиги билан) ҳуқуқини бериш керак. Бу муддатдан сўнг унга ё айб эълон қилинади, айбдор бўлмаса қўйиб юборилади. Ҳозир гумондорни бир кун ҳам ушлаб туролмайсиз. Мабодо у бир-икки кун тутиб қолинсаю сўнг гуноҳсиз топилса, уни ҳам айбдор қилишга уриниш бўлади. Йўқса ушлаб турган шахс жавоб бериши, яъни жазоланиши зарур. Оқибатда, ўғрини кўриб турсак ҳам қамаб ўтирмаймиз: оч қорним, тинч қулоғим! 1985 йилда ўн кеча-кундузгача ушлаб туриш, ўша сиз айтган қонундаги инсонпарварлик нуқтаи назаридан бекор қилингач, ҳуқуқ-тартибот маҳкамалари ишига қаттиқ зарба берди — жиноятчига қарши кураш имкониятидан бирмунча маҳрум этди. Гумондорнинг ўғрилигини эса, у «ичкари»га кирмасдан туриб ҳеч ким айтмайди.

— **Амалиётчиман, дедингиз-а?**

— Узоқ вақт район прокуратурасида, Андижон вилояти прокуратурасида бош терговчи, Ленин ва Хўжаобод районлари прокурори бўлдим, сўнг республика прокуратурасида ўта муҳим ишлар бўйича бош терговчи вазифасида ишладим. Ҳозир Олий Кенгашда ишлаяпман. Имоним комил: терговчининг ўзида санкция бериш ҳуқуқи бўлиши керак. Ҳозир жавобгарликни прокурор билан тақсимлаяпти. Мабодо унга шу ваколат берилса, терговчилар ҳам кўзга қараб иш қиларди. Бугун улар «прокурор санкция бергач мен қамаганман» деб турибди. Бундан ташқари, бугун судда қатнашаётган прокурор мазкур ишнинг судда силлиқ ўтишидан манфаатдор, чунки кеча шу гумондорни ҳибсга олишга санкция берган. Ана шу ҳуқуқ терговчига ўтса, прокурор судда ҳақиқий холис назоратчи вазифасини бажаради.

— **Ҳуқуқни муҳофаза қилиш маҳкамаларида давом этаётган ножўя ҳаракатлар, ҳатто порахўрлик ҳақида нима дейсиз?**

— Мутлақо кечириб бўлмайдиган шармандали ҳол. Жиноятчилик оламида учта нарсани очиш анча қийин: порахўрлик, номусга тегиш, юмалоқ хат. Учинчиси, шукур, йўқ бўлди. Шахсий фикрим: пора берувчига жазони кучайтириш керак. Мен бу таклифни бир кунмас бир кун лойиҳага киритаман. Ҳозир порани намойишкорона киритиб беришаяпти. Андижон медицина институти комсомол комитетининг секретарига кириш имтиҳони учун пора тутқазишган. Берган ўн йил, олган уч йил муддатга озодликдан маҳрум этилган. Анча вақтгача институт тинчиб қолганди ўшандан кейин.

— **Кеча динни қатағон этгандик, бугун унга сажда қилаяпмиз. Бунинг жиноят оламини торайтиришга таъсири бўладими?**

— Катта фойдаси бор. Кузатаяпмиз, кўраяпмиз: безорилар ўртасида ихтиёрий тарзда тўғри йўлга тушадиганлар, одамлар орасида ийманадиганлар, катталар танбеҳига қулоқ соладиганлар кўпайиб қолди. Бу йил бунча кўп киши рўза тутишини сира кутмагандим.

— **Қонундаги сансалорликка ажабланаман: баъзан «дело» тергов — прокуратура — суд ва суд — прокуратура — тергов «маршрути» бўйича бориб келаверади, йиллар давомида бу қатновга сўнгги нуқта қўйилмайди...**

— Буни қонун талабларининг бажарилмаслиги деб ҳисоблайман. Бунга чек қўйиш учун Олий Кенгаш назорати керак. Қоида бўйича иш биринчи терговга қайтганидаёқ терговчи ва прокурор жазоланишлари зарур. Ана шу талаб, таассуфки, бажарилмайди. Суд жараёнида тергов пайтидаги камчиликларни бартараф этиш имкони топилмаган тақдирдагина ишни қайтариш лозим. Бироқ баъзан судьялар бўлар-бўлмас етишмовчиликни рўкач қилиб, ўзларини бу мураккаб ишдан халос этиш учун ҳам осон йўлни тутишади. Бунинг учун одатда судьяга чора кўрилмайди, қонун бўйича эса жазоланиши керак.

— **Сессияда комитет тавсияси билан яна қайси масалалар кўрилади?**

— Айрим вилоят судлари аъзоларини тасдиқлаймиз.

— **Ишларингизга омад, ниятларингизга рўшнолик тилаймиз.**

Суҳбатдош:
Ҳабибулла ОЛИМЖОН.

БУ МАҲКАМАЛАР КЕРАКМИ?

Мамлакатимизда кейинги вақтларда рўй бераётган воқеаларни кузатар эканман, мени бир нарса доимо ўйлантиради. Иттифоқ республикалари мустақил бўлсалар СССР Ички ишлар вазирлиги ҳамда Давлат хавфсизлиги комитети керакми? Мабодо мазкур идоралар марказ тасарруфида қолса 1937 йиллардаги қатағонлик қайтиб келмаслигига ким кафолат бера олади?

Яна бир масала. Фикримча, биз республикамиз мустақиллигини амалда рўёбга чиқариб олишимиз керак. Айни пайтда эса бизда тўла-тўкис мустақиллик йўқ. Бу нарса айниқса иқтисодиётимизда сезилаяпти. Чунки қазилма бойликларимиз, пахта, пилла, қоракўл тери ва бошқа маҳсулотлардан келаётган улгуржи фойда қани, ахир?

Шукур ОРИПОВ.
Тошкент.

Бўз районн пиллачилари одатдагидек бу йил ҳам режаларини зиёди билан уддаладилар. Муваффақиятда «Ленинград» жамоа хўжалиги ва М. Жалолов номли давлат хўжалиги кумуш тола ижодкорларининг ҳиссалари салмоқли бўлди. Ҳар икки хўжаликнинг ўз донгдорлари бор. Муътабар Файзиматова билан Омонхон Маматқодирова (суратда) шулар жумласидандир. Улар етиштирган пилла айниқса сифатли бўлди.

Х. ТОҲИР олган сурат.

Жиззах кулолчилик заводида малакали ҳунармандлар оз эмас. Шулардан бири — Бўрон Мавлонов оиласи билан ўз уйида махсус устахона ташкил этди. Қизи Шоира, ўғли Илҳом билан ҳар ойда 2.200 сўмлик маҳсулот чиқаришмоқда.

СУРАТДА: Ота фарзандларига иш ўргатмоқда.

Умарали ҚЎШВОҚ олган сурат.

САМАРҚАНД. Акмал Икромов номидаги Ўзбекистон ССР давлат санъат ва маданият тарихи музейининг кўргазмалар залида «Ўзбекистон мисгарлиги» кўргазмаси очилди. Музей коллекциясидаги 300 дан ортиқ экспонат ўтмишдаги ва бугунги усталарнинг маҳоратини намойиш этмоқда.

Кўргазма металл буюмларини тўплаб, ўрганиб, таъмирлаб, инсон қўллари яратган гўзал асарларни сақлаб келган музей ходимларининг кўп йиллик меҳнатлари натижасидир.

СУРАТДА: кўргазмадаги экспонатлар олдида.

Р. ҒОФУРОВ олган сурат.

СУДГА ҲАВОЛА ХАТ

КУЙГАН КЎНГИЛ АРМОНИ

Мен 1983 йил сентябрь, октябрь, ноябрь ойларида совхоз маъмуриятининг буйруғига асосан пахта қабул қилиш пунктида вакил бўлиб ишладим. Ўша йиллари республикамизнинг ҳамма жойларида бўлганидек, бизда ҳам 3.766 тоннадан зиёд пахта қўшиб ёзилган. Мен ҳам шу ишга бевосита аралашиб, бригадирлар томонидан тайёрлаб берилган рўйхатга асосан 1 млн. 178 минг сўм пулни кассир Фармонқул Авазовдан олиб совхоз директори Ҳазратқуловнинг топшириғига кўра пункт тарозибони Чўлиқул Жўраевга берганман. Бунинг эвазига 3.766 тонна пахта қўшиб ёзилган. Шу қилмишим учун мени Сирдарё вилоят суди 1986 йилда 5 йил озодликдан маҳрум қилди ва жазони 2 йилу 3 ойда ўтаб қайтдим. Лекин мен билан Фармонқул Авазовга суд 139 минг 168 сўмни олиб қолган деб айб қўяяпти. Мен буни нотўғри деб ҳисоблайман. Чунки қуйидаги асосларим бор.

Ўша пайтда пахта учун берилган ҳар бир сўмни совхоз директори ва бош ҳисобчи назорат қилар эдилар. Қўшиб ёзиш учун берилган 1 миллион 178 минг сўм эвазига пахта пункти тарозибони Чўлиқул Жўраев 3 минг 766 тонна пахтага накладной ёзиб берган. Агар пул кам берилганда, тарозибон ҳам юқорида кўрсатиб ўтилган пахтага накладной бермасди. Наҳотки терговда ва судда тарозибон Чўлиқул Жўраев томонидан нотўғри берилган кўрсатмага асосан мен жиноятчи бўлиб қолсам?

1989 йилдан буён Баҳористон районидаги 35-совхозда звено бошлиғиман. Ҳар йили планни ортиғи билан бажардим. Оиламда кекса отам, онам, вояга етмаган 5 фарзандим бор. Ҳозирги кунда оиламиз билан ночор аҳволда яшаяпмиз. Булар етмагандек, ноҳақлик жабрини ҳам тортаётганим ошиб тушмоқда. Мени ҳам совхознинг бошқа вакилларига ўхшаб оқланишимга ёрдам беришингизни сўрайман.

Илтижо билан:

Худойқул АЗИЗОВ.

Ҳалима ХУДОЙБЕРДИЕВА

ДАРДИМ БИЛАН ЎСАДИЛАР БИР КУНИ

ШОИР НОМИ

АБДУЛЛА ОРИПОВга

Бу дунё — шу, биров номус, имоним деб йиғларкан,
Биров ёшлар тўкиб мансаб, унвоним деб йиғларкан,
Биров халқим, ў, ранглари сомоним, деб йиғларкан,
Мен сарғайма гўдакларни «полвоним» деб йиғларкан,
Ғамларини яширолмай тўккан ёшлар, оғажон!

Эсимда бор сенинг ошкор ҳужумларга ўтганинг,
Очиқ майдон. Маломатнинг тошларини отганинг,
Ҳар туйнук, ҳар бурчакдан тош келаверди изма-из,
Бўғзинггача фисқу фасод тошларига ботганинг,
Ҳали ҳамон оғритар-а, теккан тошлар, оғажон!

Ўша пайтлар билмаганлар балки энди билгандир,
Нодиран Даврон зормас, кўкрагингда ўлгандир,
Бу сирлардан балки Машраб Сени огоҳ қилгандир,
Ки, чин шоир хоҳ тахтда, хоҳ ғорда яшар, оғажон,
Боши дорга тикилгандир, дорда яшар, оғажон!

Қодирийнинг қонларини обдон ичиб тўйдилар,
Ҳануз билмам мен Усмонни отдиларми, сўйдилар,
Насимийнинг терисини шилиб, кўзинг ўйдилар,
Энди билдим, нечун сенинг кўзинг кулмас, оғажон,
Кўзингдаги «халқим» деган сезим кулмас, оғажон!

Ўйлагандим, довул ўтди, довул тамом ўтмапти,
Ота турк ўғлонларига бу шўришлар етмапти,
Ҳануз «оломон» бу халқда халқ сезими битмапти,
Ўзган, Сойда оқиб кетган гўдак Бобур, Моҳимиз,
Энди ўлгунимча сўрар: «не эди гуноҳимиз?»

Шундай. Турли ларзалардан тирилмоқда томирлар,
Мозийга-ю руҳ ичига кирмоқдадир пок нурлар,
Қадим Турон даштларида бош кўтарар ғурурлар,
Битта синмас ғурур — Сенсан. Тилло оғам,
сен менинг.
Қодирийнинг ўрнин босган Абдулло оғам сен менинг.

Энди шундай. Курашларга белни маҳкам боғлармиз,
Дил топамиз. Айру-айру элни маҳкам боғлармиз,
Тўғон бўлиб элга келар селни маҳкам боғлармиз,
Тиклагаймиз халқни!
Кураш — ором бўлсин, оғажон,
Тиклолмасак, шоир номи ҳаром бўлсин, оғажон!

ТАЛАБ

Сездим... кўнглимда бир қайсар алаф ўсди,
Тирноқлари кўксимни тимдалаб ўсди.
Алафнинг ҳар япроғидан учқун сачраб,
Қиёқ тилли ўт кўксимни ялаб ўсди.
Ғам менгамас, мен ғамларга дорман дебман,
Қувонч бор жойда мен доим борман дебман,
Воҳ, бир армон туғилганда армон дебман,
Сўнг кўксимда у юзта, мингталаб ўсди.
Бўлмаса ҳам ҳеч кимсага гина, гардим,
Кимларгадир оғирлигим сезилларди.
Узилмаган бир гул бўлсам узиларди́м,
Атрофимга ғанимларим йўллаб ўсди.
Кейин... минг бор синган чиқар кўнглим шашти,
Кейин қонлар билан тўлди кўнглим дашти.
Бир жонимни мингта бўлиб турткилашди,
Билмам, умрим кимга тўлов тўлаб ўсди.
«Минг оёқ босгач ҳам, қайта турган гулсан,
Одамзоднинг борин айтадирган гулсан,
Ҳар ғанимга ҳали қайтадирган гулсан»,—
Деб бир даҳшат ўт руҳим эркалаб ўсди.
Гарчанд ҳаёт худди ўйин, худди карта,
Яшаяпман ишқ кўкарта, бахт кўкарта,
Мени йўқотмоқ бўлсалар минглаб марта,
Яшамоққа кўнглимда минг талаб ўсди.

ТАНГРИМ, АЙТГИН...

Дунё сирли. Мен ўзимга аёнларни кўраман,
Лолу ҳайрон турфа-турфа баёнларни кўраман.
Тангрим, айтгин, яна қанча мен дўстми, деб эгилиб,
Кўкрагимга ништар санчган чаёнларни кўраман.
Йўлларимда кун-паякун бўлажакман неча бор,
Неча қайта ўтиб бўлмас довонларни кўраман.
Қуръонга юз тубан тушиб, дод айладим, юз дод,
Яна қанча ўқиб бўлмас девонларни кўраман.
Кўра-кўра кўзим куйди сарғайган чечакларин,
Ёраб, яна қанча рўйи сомонларни кўраман.
Онги беҳишт-жовидонларга яширамани ёвуқ,
Яна қанча онги саҳро, ёбонларни кўраман.
Оби ёвғон тинкасини қуритган бу халқимнинг
Косасида тағин қанча ёвғонларни кўраман.
Мен узоқроқ ишармидим, гуллаб ўсмаса ёлғон.
Ҳар қадамда отар ёйдай ёлғонларни кўраман.
Ўз елкамни ўзим силаб, овутаман бундай деб:
Ўлмай юрсам ҳали қанча давронларни кўраман.
Юрагимга разм солсам, зарб тегмаган ери йўқ,
Ҳайҳот, боз зарб урмоққа шай гавронларни кўраман...

БИР КУНИ...

Сен айтганда ортиқ бахтдан айтарсан,
Насиямас, фақат нақддан айтарсан,
Таназзулсиз тожу тахтдан айтарсан,
Мен комил бўлмадим, камимдан айтдим.

Балки сенга бедахлдор қиш қори,
Ордир менга ўзбекнинг номус-ори,
Чўкиб борар минглаб гўдак мозори,
Мен дод дедим, мен аламимдан айтдим.

Чўпдай озғин оёқлари чалишиб,
Кўтаролмай тупроқ тўла калишин,
Бу «дамқисма» аёл нафас олишин,
Кўриб нафас қисар дамимдан айтдим.

Ҳамон тонглар умид-ла уйғонар у,
Сабр тағи — олтин деб инонар у,
Шундай десам, оҳ, нохосда ёнар у,
Тўкила бошлаган жомимдан айтдим.

Ранглари сарғайиб гуллар йиғлади,
Чалкашиб, бош қашиб йўллар йиғлади,
Кўрар кунлари мушкуллар йиғлади,
Қуюқ тортиб келар шомимдан айтдим.

Бошга тегиб бошин эгди шоҳ сўзим,
Тошга тегиб ёшин тўкди, оҳ, сўзим!
Неки айтдим жавобгари бир ўзим,
Ҳалима, деб мискин номимдан айтдим.

Осса, мени осадилар бир куни,
Дардим билан ўсадилар бир куни,
Элин комил кўрмай ўтган ғариб деб
Маним номим ёзадилар бир куни.
Сен айтганда фақат бахтдан айтарсан

ТЕЛЕФОН

Ногоҳ Сизни кўргим келди, энгашдим,
Номерингиз шошиб тердим, тезладим.
Бирдан... бағрим тупроқ билан тенглашди,
...Сизнинг ўлиб кетганингиз эсладим.
Телефонлар... биз ўтгач ҳам кўнгли хит,
Анчагача етим бўлиб юради.
Бир кун менинг номерим ҳам шу тахлит,
Битта дўстнинг фикрин адаштиради.

ДУНЁ КЕТАР СУРИНИБ

Қораиркан босилиб
Қор йиғлайди, менимча.
Мард ўларкан осилиб,
Дор йиғлайди, менимча.
Аёл йиғлаган элда,
Ор йиғлайди, менимча.
Умиди оқиб селда,
Бемор йиғлайди, менимча.
Йиғлайман, деб шеър ёзиб
Куйдим, кулга айландим.
Ўт кетсин бу дунёси
Пулга қулга айланди.
Алдов, ишрат, очилиб
Бораётган қиз, дунё.
Йўқ, шу кетишда тошга
Урилгувчи — биз, дунё.
Дунё кетар суриниб,
Бедор йиғлайди, менимча.
Қайтаргум, деб уриниб
Бекор йиғлайди,
менимча...

ИМОН КЕЛГУНИЧА ЁЗГИН

Тунда ёзсанг, бўш келмас, Сен
Тонг келгунича ёзгин.
Рақибингнинг забонига
«Аттанг» келгунича ёзгин.
Суяги ҳам хоки туроб
Отанг келгунича ёзгин.
Ўтга тушгин, бор ютуғинг,
Хатонг келгунича ёзгин.
Имкониятсизлик ер одамин,
Ерга кетгач, ухлармиз.
То тириклик — имконимиз,
Имкон келгунича ёзгин.
Юрагингнинг туб-тубидан
Бонг келгунича ёзгин.
Жилдир-жилдир қуриётган
Онг келгунича ёзгин.
Мен демасман, давру даврон,
Шон келгунича ёзгин.
Мен дегайман, ёэ, оғзингдин
Қон келгунича ёзгин.
То имони қочган элга
Имон келгунича ёзгин.

ЭЪТИРОФ

Ношуд фарзанд бўлдим,
унутган,
Йўқ ерлардан топиб юрган
ғам.
Ахир она, Сиз билан ўтган
Ҳар бир куним эмасми байрам.

Ношуд она бўлдим, мен шеърга
Банди бўлдим, танҳо, ёввойи.
Ахир, болам Сен билан бирга
Ўтган ҳар кун бахт-ку,
ғаройиб...

Ношуд аёл бўлдим мен Сизга,
Бир мунглуғ чеҳрага ўхшадим.
Бош паноҳим, паноҳингизда
Энг шоҳ кунларимни яшадим.

ИШЧИЛАР ТАЪМИНОТИ

МЕҲРДАН БЕГОНА ҚИЛМАСИН

Намангандаги қатор корхоналарда ишчилар бепул овқатланишмоқда.

Ўзбек халқининг кунлик истеъмолида нон асосий ўринни эгаллаши ҳисобга олиниб, республикамизда ун ва унинг маҳсулотлари чакана нархлари ўзгармай қолди. Афсуски, бошқа озиқ-овқатлар баҳоси 3 — 4 баравар ошганлиги оқибатида ишчи ошхоналарида тайёрланадиган иссиқ таомлар нархи ҳам кескин ортди. Бундай номутаносибликдан чиқиш учун кўплаб корхона ва ташкилотларда раҳбарлар оқилона иш юритиш пайида бўлмоқдалар: улар ишчи-хизматчиларга ёрдам тариқасида бепул овқат ташкил этмоқдалар. Баъзи бирлашмалар, завод ва фабрикаларда эса тушлик ҳақининг ярми ёки ҳаммаси ана шу ташкилотлар томонидан қопланмоқда. Бу ҳол, ўз навбатида, иқтисодий манфаатдорликка замин яратиб, меҳнат унумдорлиги ошишига хизмат қилаяпти.

Ана шундай бағри кенг, сахий, инсофли раҳбарлар бош бўлган корхоналар сони тобора ортаётганлиги қувончли. Намангандаги ипрли газламалар комбинатидан қиёс: бу ерда кунига 2 минг 500 ишчи-хизматчи бепул тушлик ва кечки овқат билан таъминланмоқда. Бунинг учун қарийб 7 минг сўм сарфланаяпти. Шаҳардаги машинасозлик заводида мингдан зиёд киши 50 фоиз ҳақ тўлаб тушлик қилаётир. Кечки сменада эса 200 нафар ишчи бепул овқатланмоқда. Маъмурият бундай таъминот учун кунига 1.000 сўмдан зиёд маблағ сарфламоқда.

Ишчилар ва ходимлар оғирини енгил қилишга бел боғлаган корхоналар сафи кун сайин кенгаймоқда. Хусусан, консерва заводида 375 киши, 2 ва 3-пахта тозалаш заводларида 800, ёғ-мой заводида 80, электр буюмлари заводида 160, тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида 2000 ишчи ҳозир 50 фоизлик имтиёз ҳисобига овқатланишмоқда. Тунги сменадаги қарийб 3 минг одам эса бепул тамадди қилаётир. Наманган шойи газламалар ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчи-хизматчиларига нонушта ва кечки овқат текинга берилмоқда. Чуст шаҳридаги «Фотон» корхонасида ишчилар овқатланишга 10, нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Поп районидаги Чодак конида 50 фоиз ҳақ тўламоқдалар. Яқинда 10-қурилиш тресты, 1, 2 ва 3-деҳқончилик-саноат қурилиши бошқармалари ҳам ана шу хайрли ишга қўшилдилар.

Қани энди барча корхоналарнинг раҳбарияти ҳам юқоридан махсус буйруқ ёки топшириқ кутиб ўтирмасдан саховатли тадбирларни амалга оширсалар, ишчилар оғирини енгил қилсалар!

Ҳабиб АБДУЛЛАЕВ.

ТОЖИКИСТОНДАН ХАБАРЛАР

ТАБИАТ «ЎЙИН»ЛАРИ

Кўкламнинг иккинчи ойи ўта серташвиш келди. Гоҳ у ёқда, гоҳ бу ёқда табиий офатлар одамлар тинчлигини бузмоқда. Қўрғонтепа вилоятининг Қабодиён районида бўлиб ўтган зилзила туфайли икки ярим минг нафардан ортиқ киши бошпанасиз қолди. Етти балли бу офат одамларнинг бахтига тунда эмас, хайриятки кундузи юз берди. Ер қимирлаши оқибатларини тугатишда Ўзбекистоннинг қўшни Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари ҳам ёрдам бермоқдалар.

Ленинобод вилоятининг бирбиридан олисдаги икки райони — Нов ва Панжакентда ҳам сел ўйин кўрсатди. Уй-жойлар, экинзорлар шикаст кўрди. Офат бир неча миллион сўмлик зарар келтирди. Сел туфайли жабрланганларга ёрдам кўрсатилмоқда.

ЧЕГАРАЛАР АНИҚЛАНАДИ

Тожикистон ва Қирғизистон ўртасида чегара ўрнатиш бўйича комиссия тузилди. Унга республика Президенти ва Вазирлар маҳкамасининг қонунлари, қарорлари ижросини назорат этувчи давлат маслаҳатчиси С. Кенжаев раис бўлди. Вақтида икки республиканинг айрим туташ туманлари орасида ер талашиш заминида жанжаллар чиқиб турганлигини айтиб ўтиш жоиз.

КОРЕЙСЛАР СЪЕЗДИ

Душанбеда Тожикистон корейсларининг биринчи съезди бўлиб ўтди. Республикада ўттиз минг нафардан ортиқроқ корейс яшайди. Лекин бу миллат ёшлари орасида ўз она тилларини биладиганлар борган сари оз қолмоқда. Янги тузилган уюшма Узоқ Шарқдан кўчирилиб, Ўрта Осиёда ўрнашиб қолган халқ маданиятини равожлантириш, юзага келган айрим муаммоларни ҳал этиш каби вазифаларни бажаришни зиммасига олган. Уюшмага Меҳнат илмий-тадқиқот институтининг Тожикистон филиали ходими Р. Л. Когай президент қилиб сайланди.

ҲОКИМИЯТ ШУРОЛАРГА УТАЯПТИМИ?

Бир-бирини такрорловчи совет ва ижроком раислари лавозимларини бирлаштириш муносабати билан Ленинобод вилояти шаҳар ва районларида сессиялар бўлиб ўтди. Бу жараёнда, аста-секинлик билан бўлса-да, ҳокимият шўролар қўлига ўтаётгани кўринади. Совет раислигига шаҳар ёки район партия комитетлари биринчи котибларидан тўрт-беш нафари сайланди, холос. Вилоятда ўн олтита шаҳару район мавжудлигини айтадиган бўлсак, ўқувчининг тўғри хулоса чиқариши учун ортиқча изоҳга ҳожат қолмайди.

ҚУРУВЧИЛАР ҲИММАТИ

Хўжанддаги «Бинокор» ширкат-қурилиш артели шаҳарда жойлашган республика даволаш марказига ўн минг дона бир марта ишлатиладиган эмигнани совға қилди. Бу ерда Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийлари, «афғон-жангчилар» даволанадилар.

«Бинокор»нинг қадамлари тобора дадиллашиб бораётир. Ўтган йили унинг ишчилари тўрт миллион сўмлик қурилиш ишларини бажаришди. Тўққиз қаватли уй, коттежлар қуриб беришди. Яқинда унинг раиси Иброҳим Бобожонов Торонто сафаридан қайтди. У Канада менежерлар тайёрлаш коллежида таҳсил кўрди. «Канада брик» фирмаси билан ғишт заводлари учун мосламалар етказиб бериш борасида шартнома тузди.

Ўринбой УСМОН,
«Халқ сўзи»нинг Хўжанддаги ўз мухбири.

ҚЎМСАШ

ОВОЗ БЕР, ЁШЛИК!

Рўзномада эълон этилган А. Баротзоданинг «Мен Рауф Парфи ҳақида нималарни биламан» сарлавҳали мақоласини ўқидиму тинчимни йўқотдим.

Қайдасан, эй ёшлик! Қайдасан, эй шўху хандон талабалик йилларим!

Рауф Парфининг «Лайло» қўшиғи Талабалар шаҳарчасидаги ётоқхонада яралган. «Рауф шеърга мослаб рубобни тингиллатиб ўзича хиргойи қилиб ҳам юрди. Сўнг куйга Фозил қўшилди. Унинг овози чўзиқ, ёқимли, дардли эди. Дадахон Ҳасанов эса унга профессионал ёндошиб, куйни охирги нуқтага олиб чиқди. Кейинчалик бу қўшиқни кўплар айтди. Аммо Фозил билан Дадахончалик меъёрига етказа олмади», — деб хотирлайди курсдошимиз Айдар оға Осман ўғли.

Ким нима деса десин-у, биз бу қўшиқни илк бор курсдошимиз Фозилжон Усмонов ижросида эшитганмиз. Фозилжон! Қўлтиқтаёқларга суянган барваста йигит эди. Аммо... биз ундан ногиронлигининг сабабини сўрамасдик. Сўраёлмасдик. Шўх, йўқ ердан кулги тополадиган хушчақчақ, қизларга ҳазиллашадиган йигит эди. Қизлар ҳам унинг қўпол ҳазилларини кўтаришарди. У файласуф эди. Тенгдошларига «Мавлоно» деб мурожаат қиларди. Самимийлиги сабабли кўплар билан тил топишиб кета оларди. Гоҳо асабий эди. Шундай пайтда курсдошлар иложи борича уни хафа қилмасликка тиришиб, кўнглига қарашарди. Фозил гоҳ Талабалар шаҳарчасида, гоҳ Ҳадрадаги факультетимиз биносида курсдошлари даврасини гуллатиб-яйратиб юрарди. Унинг ёр-ошнолари кўп эди. Улар Рауф Парфи, Айдар Осман, Раҳмон Маъдиев, Санжар Содиқов...

Фозил қўшиқ айтармиш, шундай айтармишки... Курсдошларимдан бу таърифни кўп бор эшитганман. Аммо ўзим гувоҳи бўлмаган эдим. Учинчи курсда пахтага чиқадиган бўлдик. Автобусда ўтирган Фозил Усмоновни кўриб, ҳайронмиз. «У ҳам борармиш». Машина талабаларнинг қий-чуввини бошига кўтариб йўлга тушди. Фозил Усмонов қўлтиқтаёғига таяниб ўртада туриб олди. «Лайло» янгради.

Яна пайдо бўлдим йўлингда,
Йўлларингда яна
бўзла-д-и-и-м-м...
. . . .
Ҳисларимни йўлларингга
Маржондек сочай, Лайло!
Агар ишқимни рад этсанг,
Қайларга қочай, Лайло!

Баротзода ёзганидек, бухоролик Сайёранинг ҳикоясида жон бор-у, аммо у Рауф билан Фозилни нима учундир адаштирган. Балки қиз ҳам бу қўшиқ тарихини бировдан эшитгандир, «Лайло» бор овози билан, бор қисмати билан Фозилники эди. Бу қўшиқда дард бор эди. Ва бу дард Фозилнинг дарди билан ҳамоҳанг эди.

Фозил ҳафта ўтиши билан курсдошлари томон ошиқар, яна пахтазорда пайдо бўлар, кенг дала узра яна «Лайло» янграрди. Бу қўшиқ Фозилнинг овозида қанот қоқиб учар, ёшларни энтиктирар, афсоналар яратар эди. Овозингорда ги, ойнаи жаҳондаги «Студентлик — олтин даврим» эшиттиришида ва кўрсатувида «Лайло» илк бор Фозил Усмонов ижросида таралган эди. Ўша йиллар «Лайло» ёшларнинг энг севимли қўшиғига айланди.

х х х

Талабалик йиллари. Эсизгина, ўтди-кетди. Ёшликдаги хотиралар тошга битилгандек қалбингизда муҳрланиб қолди. Қани сиз, эй ёру дўстлар? Қани у беғубор, жарангдор кулгулар?

Бизнинг филология факультетимиздаги гуруҳимиз катта эди. 80 нафар талаба ўқирдик. Ҳамма вақт олдинида юришни истардик. Аммо бу қуруқ гап бўлиб қолмай, амалда кўп ишлар қилишга чоғлангандик. Ўзимиз адабиёт тўгараги ташкил этган, ҳаваскорлар ижодидан альманах тузган эдик.

Курсимизда шунчаки ўқиш учун келганлар кам, ҳақиқий илм шайдолари кўп эди. Илмий анжуманларда фаол эдик. Йиллар самара берди. Филология фанлари номзодлари Мамлакат Жўрабоева, Ирисали Тошалиев, Санжар Содиқов, Бойбўта Дўстқораев, Умрзоқ Ўлжабоев, Убайдулла Рўзиқулов, Раҳмон Ёдгоров, Гулчеҳра Охунова каби курсдошларимиз билан фахрланамиз.

Турли кечалар, учрашувлар, қизиқ давра суҳбатлари ўтказганларимиз ҳамон ёдимда. Қанисиз, эй, дугоналарим! Лутфи, Муяссар, Матлуба, Ҳожия, Заҳро! Ахир сизлар бу кечанинг ижодкори, ёруғ юлдузи эдинглар!

Лутфи-чи, Лутфи! Қандай гўзал эди у! Шўх-хандон кулгулари-чи? Ўйноқи қўшиқлари-чи? Давраларни гуллатарди у!

Эркин ака-чи, Эркин Комилов! Аскарча кийими ўзига қўйиб қўйгандек ярашар, сира эгнидан тушмасди. Пахта мавсуми оқшом кечалари гулхан атрофида учқур чавандоздек чақнамасмиди у! Эркин ака уйинда қанчалик шўх бўлса, муомалада шунчалик сипо эди. Етти ўлчаб бир кесади, деган мақол унинг учун яратилгандек эди. Эсимда, Эркин ака касалхонага тушганда Лутфи билан бирга борганмиз (иккимиз қалин ўртоқ, кулонғич, аммо бегоналар олдида жуда сипо эдик), Эркин аканинг боши оқ дока билан ўралган, бизнинг келганимизга ҳайратда қотгандек туриб қолганини кўриб, иккимиз кула-кула, сўнг Эркин ака ҳам бизга қўшилиб кулгимизни тўхтата олмай, Эркин акадан бир оғиз ҳам ҳол-аҳвол сўрашга оғиз жуфтлолмай қайтганларимиз... Ҳа, Лутфи бор жойда шодлик бор эди, кулгу бор эди. Дорилфунунни битириш арафасида Эркин ака билан Лутфининг тўйи бўлади деб ким ўйлабди! Бирдан тўйлари бўлди. Уларнинг бахтли ҳаётлари, фарзандлари ҳақида кўп яхши хабарлар эшитиб турардим. Минг афсус... Эркин аканинг ўлими ҳақида эшитдиму, донг қотиб қолдим.

Хонқалик курсдошимиз — оқсоқолимиз Жуманиёз оға Ниёзматов Комилжон Отаниёзов қўшиқларини чиройли айтиб берарди. «Манглайи қоралар, сенларга бир кун Комилжон отани олиб келаман» дея, ахир бир куи сўзининг устидан чиққан эди. Ёш томошабинлар театри ва 111-мактабда таниқли санъаткор билан бўлган учрашувлар ўша давр талабаларининг ёдидан умрбод чиқмаса керак.

Битирув арафасида қизлар билан ҳар йили Инқилоб хиёбонида Ғалаба куни учрашамиз деб аҳдлашган эдик. Келаси йили Мамлакат, Лутфи ва мен келдик, холос. Ҳар томонга турналардек учиб кетган курсдошларни йиғиш қийин бўлди. Йўлда, иш юзасидан, сафарга борганда тасодифан учрашиб қолмасак, биз тўплана олмадик. Балки кўпчилигимиз Тошкентда яшаётганимиз учун кўнгил тўқдир. Эҳтимол аксариятимиз узоқда бўлганимиз учун топишолмаётгандирмиз. Ҳозир меҳр-оқибат йўқолиб бормоқда, деб жар солаяпмиз. Аммо шундай алғов-далғов замонда елкангдан турмуш, рўзғор тоши босиб турганда, бировга оғирлигинг тушмай курсдошларингни эслашнинг ўзи ҳам бир оқибат бўлса керак.

Қанисиз, эй дугоналарим! Муяссар, Озода, Ойжон, Ўғилжон, Оймон, Рўзигул... Сизлар билан доим ҳамроҳман. Бўш вақтларимда, болаларим «ёшлигингизни айтиб беринг» деганларида сизларни кўп эслайман, уларга сизлар ҳақингизда сўзлаб бераман. Болаларим дугонамиз Раъно фожиасини отаси билан кўп тинглашган, Лутфини кўрмаган бўлишса ҳам ғойибдан уни жуда яхши билишади. Шоира Ойдин Ҳожиева, олима Мамлакат Жўрабоева, педагог Шаҳзода Иноғомова ўз оналари билан ҳамкурс, жонажон дугона эканини ҳам яхши билишади.

Ўтган йили дорилфунунни битирганимизга чорак аср тўлди. Ундан аввалроқ Хоразмдан Жуманиёз оға билан Сирғалидан Убайдулла Рўзиқулов келган, Ойдин билан у санани нишонлаш ҳақида маслаҳатлашган эдик. У ҳам қолиб кетди. Йиллар ўтаверади. Болаларингнинг бўйига қараб ўзингнинг ҳам улғайганингни сезиб қоларкансан киши. Турмуш аравасн ғилдирагининг ғичир-ғичир овозидан сен ўз ташвишинг ила олиб борасан. Узоқдан олис юлдуз шуъласидек бир нур кўнглингни ёриштириб юборади. Бу нур ёшлик қўшиғи, бу нур Рауф Парфи, Дадахон Ҳасан ва Фозилжон Усмоновнинг «Лайло» қўшиғи.

Овоз бер, ёшлик, қайдасан?!

Қутби НОСИР қизи.

Урганч шаҳрида замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари билан жиҳозланган 256 ўринли вилоят шифохонасининг фойдаланишга топширилиши натижасида беморларга хизмат кўрсатиш бирмунча яхшиланди.

СУРАТДА: шифохонанинг хушмуомала врачларидан бўлмиш Гулзира Остонақулова 11 яшар бемор Муҳаббатхонга маслаҳатлар бермоқда.

К. ОТАЕВ олган сурат. (ЎзТАГ).

САЛОМАТЛИК

«АНДА ЖОНИМ ҚОЛДИ»

«Анда жоним» — киши танига роҳат бағишлаб, уни тетиклаштирадиган янги ичимликка шундай ном берилди. Бу неъматни тайёрлаш Андижон яхна ичимликлар ишлаб чиқариш бирлашмасида ўзлаштирилди. Бу корхона мутахассисларининг маҳаллий тиббиёт илмгоҳи олимлари — профессор Н. Г. Александрова ва доцент Ю. Мамадов, шунингдек Қирғизистон Фанлар академияси органик синтез илмгоҳи ҳузуридаги «Биофармакология» маркази мутахассислари П. К. Алимбоева ва М. Муҳамедзиев билан самарали ҳамкорлигининг натижаси бўлди.

Ичимлик шифобахш хусусиятга эга бўлиб, фаромушликнинг олдини олиш, жигар ва ошқозон фаолиятини меъёрига келтириш учун ишлатилиши тавсия қилинди. Ичимлик Фарғона водийсида ҳамда қўшни республикаларнинг унга яқин тоғли ерларида ўсадиган экологик жиҳатдан тоза ўсимликлардан фойдаланиш асосида тайёрланмоқда.

Ичимликка Бобур таваллудининг 510 йиллигига ҳозирлик кўраётган вилоят байрам комиссиясининг тавсиясига мувофиқ шундай ном берилди. Ривоятларга қараганда, ўзи туғилиб ўсган Андижонни тарк этган Шарқнинг буюк мутафаккири тепаликда туриб қалбида алам билан шаҳарга назар ташлаган ва шундай деган: «Анда жоним қолди».

ЁДЛАБ ОЛИНГ

ҒУРБАТҚА ТУШУБ, ЗАИФУ БЕМОР УЛДУМ,
ДАРДУ ҒАМУ МЕҲНАТ ИЛГИДА ЗОР УЛДУМ.
САР ТО САР АЖАЛ ТОШИДИН АФГОР УЛДУМ,
СЕНСИЗ НЕ БАЛОЛАРҒА ГИРИФТОР УЛДУМ.

АЖОЙИБ ИНЪОМ

Самарқанд шаҳрининг Сиёб район пионер ва ўқувчилар уйи расм тўгарагида қатнашаётган болалар хотирасида Алишер Навоий таваллудининг тантаналари нишонланадиган йил бир умрга сақланиб қолади. Улар ижод билан самарали шуғулланмоқдалар. Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов ўқувчиларга ижодий ишлари учун миннатдорчилик билдириб, уларга мутафаккир шоирнинг суратини совға қилиб юборди.

Расм тўгараги иш бошлаганига ўн икки йил бўлди. Шу давр мобайнида 400 га яқин бола гўзаллик олами билан танишди. Уларнинг кўпчилиги рассомлик касбини эгаллади, Ўзбекистондагина эмас, иттифоқимизнинг бошқа минтақаларида ҳам самарали ижод қилишмоқда. Бу йил тўгаракка маҳаллий миллат болаларидан кўплаб қўшилди. Салоҳиятли ёшлар ижодидан ҳикоя қилувчи пионерлар уйида очилган кўргазмага хилма-хил расмлар қўйилган, улар орасида Алишер Навоийга бағишланганлари ҳам анчагина.

«Сиз расм тўгарагида жонажон ўлка табиатини, тарихимиз ёдгорликларини, бугунги Ўзбекистонимизни бадиий ифодалашга интилаётганингиз жуда яхши, — дейилади Ўзбекистон ССР Президентининг мактубида. — Яхшилик, меҳр-мурувват, садоқат, одамларга, ўз ватанимизга муҳаббат сингари юксак инсоний эзгу ниятларга муносиб бўлингиз. Ана шу инсоний муносабатларни Алишер Навоий бутун ижодида тарғиб этган ва қарор топтирган эди...»

Республика Президентининг мактуби ва эсдалик совғаси Болаларни ҳимоя қилиш халқаро кунида расм тўгараги аъзоларига тантанали вазиятда топширилди.

(ЎзТАГ).

«ЖАҲОН СЕНИКИ» — ЎЗБЕК КИТОБХОНИГА

«ЧЎЛПОН» нашриёти ўшлик ёзувчи Қўлдош Мирзонинг «Жаҳон сеники» насрий мажмуасини босмадан чиқарди. Тўпламга муаллифнинг чилилик, фаластинлик, ҳиндистонлик, арабистонлик, исроиллик, африкалик ва бошқа Шарқу Ғарб мамлакатлари халқлари миллатларига мансуб кичкинтойларнинг ҳаёт қувончлари ва ташвишлари, орзу-умидларини акс эттирувчи ҳикоялари жамланган. Ўшлик носирнинг «Нилуфарлар», «Ромеро», «Икки бола», «Тех-тех», «Остона», «Қалдирғочлар», «Фолбин», «Учиш хумори» каби ҳикоялари болалар қалбида ватанга садоқат, она юртга муҳаббат, табиат ва ҳайвонат оламига меҳр уйғотади.

Раҳим КАРИМ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ҳамза номидаги Ўзбек академик катта театри санъаткорлари 1991 — Навоий йилида Иззат Султон ва Уйғун асари асосида «Алишер Навоий» спектаклини саҳналаштирдилар.

СУРАТДА: бош рол ижрочиси, таниқли актёр Зиинр Муҳаммаджонов.

К. РОМЕЕВ олган сурат.

БУГУН: «Народное СЛОВО» саҳифаларида

Рўзноманинг биринчи саҳифасида Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг келгуси ҳафтада очиладиган бешинчи сессиясига бағишланган материалларга алоҳида ўрин ажратилган. Улар орасида муштарийларнинг сессияга билдирган истаклари, таклифлари, талаблари бор. Иккинчи саҳифада ҳам сессия кун тартибига қўйилган масалалардан бири «Йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонун лойиҳаси ҳақида Ш. Бойбековнинг мақоласини ўқийсиз.

Ўтган йили давлатга 21 тонна гўшт топшириб, нақд 16 минг сўм соф фойда олган пискентлик ижарачи чорвадор Аваз Абдуҳакимов ҳақидаги суратли репортаж, «Илғор тажриба» рукни остида «Средазэлектроаппарат» заводида меҳнат унумдорлигининг ўсганлиги ҳақидаги мақола ҳам ўрин олган.

Шунингдек, газетхон хати асосида тайёрланган танқидий материал ва «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмасидаги ишчилар ошхонасида йўл қўйилган камчиликлар ҳақида чоп этилган мақолага жавоб, Жанубий чегараларимизни қўриқлаётган аскарлар билан бир гуруҳ халқ депутатларининг учрашуви ҳақидаги ҳисобот ҳамда турли мавзулардаги янгиликлар билан рўзноманинг учинчи, тўртинчи саҳифаларида танишасиз.

НОГИРОНЛАРГА ЁРДАМ

Туркистон ҳарбий округининг партия комитети округ байналмилалчи-жангчилар кенгашига ярадор ва ногиронларга ёрдам кўрсатиш учун 20 минг сўм ажратишга қарор қилди. Бу эса уларнинг турмуш шароитини бироз бўлса-да яхшилашга имкон беради.

— Биз, — дейди округ партия комитетининг котиби полковник Николай Константинович Леучев, — партия комитети бюджети имкониятларидан келиб чиққан ҳолда республикамизнинг табиий офатдан зарар кўрган болаларига ҳам моддий ёрдам кўрсатиш ниятидамиз. Чунки улар бундай ёрдамга муҳтож.

Ҳозир Туркистон ҳарбий округида ўнлаб партия комитети фаолият кўрсатмоқда. Шулардан бири вилоят партия комитети ҳуқуқига эга. Мамлакатда сиёсий вазият кескинлашиб кетган ҳозирги вақтда бу ерда округ коммунистларини ягона мақсад йўлида янада жипслаштириш, партиявий ишнинг замонавий шакл ва услубларидан кенг фойдаланишга алоҳида эътибор берилмоқда. СССР Қуролли Кучлари олдида турган ҳарбий-сиёсий ишларнинг пухта амалга оширилишини таъминлаш округ коммунистларининг энг муҳим вазифаси бўлиб қолмоқда.

Т. БОТИРБЕКОВ.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ
САМАРҚАНД ДАВЛАТ
МЕЪМОРЛИК-ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ
1991 — 1992 ўқув йилига
кундузги ва кечки бўлимларга
қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

МЕЪМОРЛИК (турар жой ва жамоат бинолари меъморлиги; меъморлик обидаларини таъмирлаш ва шаҳарларни қайта тиклаш; қишлоқ аҳолиси яшайдиган жойларни режалаштириш ихтисослари) — кундузги;

ШАҲАР, ҚИШЛОҚ ва БОҒ МЕЪМОРИЙ АНСАМБЛЛАРИНИ БАДИИЙ ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ (шаҳар муҳити дизайни ихтисоси) — кундузги;

САНОАТ ва УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ (қурилиш ишлаб чиқариши технологияси ва уни ташкил қилиш; иншоотлар ва иморатлар конструкциялари; қишлоқ хўжалик қурилиши; қурилишда АЛС (САПР) ихтисослари) — кундузги ва кечки;

Коммунал қурилиши ва хўжалиги (шаҳар транспорт иншоотларини қуриш ва ишлатиш, муҳандислик тайёргарлиги ва ҳудудларни ободонлаштириш ихтисоси) — кундузги ва кечки;

Қурилиш буюмлари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш (бетон ва темир-бетон конструкцияларини ишлаб чиқариш ихтисоси) — кундузги ва кечки;

Иссиқлик-газ таъминоти ва ҳавони тозалаш (иситиш, ҳавони тозалаш ва ҳавони алмаштириш, иссиқлик-газ таъминоти ва иссиқлик-газ ишлаб берувчи қурилмалар ихтисослари) — кундузги ва кечки;

Сув таъминоти, чиқинди сувларни оқизиш, сув манбаларини муҳофаза қилиш ва унумли фойдаланиш (сув таъминоти ва сув оқизиш; табиий ва оқава сувларни тозалаш ихтисослари) — кундузги ва кечки;

Қурилишда бошқарув ва иқтисод (қурилишда менежмент ва маркетинг ихтисоси) — кундузги ва кечки;

Кўтариш-ташиш, қуриш, йўл машиналари ва қурилмалари — кундузги ва кечки.

ЎҚИШ МУДДАТИ — кундузги бўлимда 5 йил («Меъморлик» ва «Шаҳар, қишлоқ ва боғ меъморий ансамблларини бадиий лойиҳалаштириш» мутахассисликлари — 6 йил), кечки бўлимда 6 йил. Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар топширилади: ректор номига ариза, ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжатнинг асл нусхаси, У—086 намунадаги тиббий маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги 6 дона фотосурат. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқишга кирувчилар қўшимча равишда иш жойларидан маълумотнома ҳам топширадилар.

Олий билимгоҳга кирувчилар ҳужжат топшириш вақтида паспорт, ҳарбий хизматга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжатни шахсан кўрсатишлари шарт.

Кундузги бўлимга 25 июндан 15 июлгача («Меъморлик», «Шаҳар, қишлоқ ва боғ меъморий ансамблларини бадиий лойиҳалаштириш» мутахассисликларига 10 июлгача);

Кечки бўлимга 25 июндан 10 августгача ҳужжатлар қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари — кундузги бўлимда 16 июлдан 31 июлгача («Меъморлик», «Шаҳар, қишлоқ ва боғ меъморий ансамблларини бадиий лойиҳалаштириш» мутахассисликларига 11 июлдан 29 июлгача), кечки бўлимда 12 августдан 26 августгача ўтказилади.

«Меъморлик», «Шаҳар, қишлоқ ва боғ меъморий ансамблларини бадиий лойиҳалаштириш» мутахассисликларига кирувчилар иккита ихтисосга оид фан: расм, чизмачиликдан имтиҳон топширадилар ҳамда она тили ва адабиётдан диктант ёзадилар.

Қолган барча мутахассисликларга қирувчилар иккита ихтисосга оид фан: математикадан (ёзма), физикадан (оғзаки) имтиҳон топширадилар ҳамда она тили ва адабиётдан диктант ёзадилар.

Ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль билан, ўрта махсус ўқув юртини ва ҳунар-техника билим юртини имтиёзли диплом билан тугатган шахслар «Сув таъминоти, чиқинди сувларни оқизиш, сув манбаларини муҳофаза қилиш ва унумли фойдаланиш» мутахассислигига имтиҳонсиз, суҳбат асосида қабул қилинадилар. Шундай шахслар «Меъморлик», «Шаҳар, қишлоқ ва боғ меъморий ансамблларини бадиий лойиҳалаштириш» мутахассисликларига киришда расмдан, қолган мутахассисликларга эса математикадан (ёзма) имтиҳон топширадилар.

«Аъло» баҳога топширганлар бошқа имтиҳонлардан озод қилиниб, талабалар рўйхатига киритиладилар, «тўрт» ёки «уч» баҳо олганлар эса қолган имтиҳонларни топширадилар.

Ўрта таълим негизидаги ҳунар-техника билим юртини имтиёзли диплом билан тугатган шахслар ўзлари эгаллаган ихтисосга кираётган ҳолларда мазкур тартибга риоя қилинади.

Кириш имтиҳонлари ўзбек, рус ва тожик тилларида ўтказилади.

МАНЗИЛИМИЗ: Самарқанд шаҳри — 47, Лолазор кўчаси, 70-уй. Бош ўқув биноси (7, 59, 55-автобуслар ва 19-маршрут таксиси қатнайди).

ТЕЛЕФОН: 37-09-55.

АҲОЛИ ДИҚҚАТИГА!

ТАШКИЛОТ «ҚУРЪОН» КИТОБИНИ СОТАДИ

Китобни безатишда классик ислом нақшларидан фойдаланилган.

Тираж ҳозирги пайтда омборда сақланмоқда.

МАНЗИЛИМИЗ: Москва шаҳри, 121069, 78-абонент қутиси.

ТЕЛЕФОН: 2300369.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
УРГАНЧ ҚУРИЛИШ КОЛЛЕЖИ
1991—1992 ўқув йилига

ТАЛАБАЛАР ТАКЛИФ ЭТАДИ

Коллежда ўқиш икки поғонада олиб борилади.

I поғона — ўрта махсус маълумот.

II поғона — юқори даражали маълумот.

II поғонали коллежда қуйидаги ихтисослар бўйича мутахассислар тайёрланади:

турар жой ва жамоат бинолари меъморлиги. Ўқиш муддати — 3 йилу 10 ой;

бинолар ва иншоотлар қурилиши. Ўқиш муддати — 3 йилу 7 ой;

газ таъминоти ускуналари ва тармоқларини ишлатиш. Ўқиш муддати — 3 йилу 8 ой;

қурилишда иқтисод ва режалаштириш. Ўқиш муддати — 2 йилу 10 ой.

Ўқишни битирганларга тегишли ихтисосдаги кичик муҳандис малакаси берилади.

I поғонали коллеж юқорида кўрсатилган ихтисослар билан бир қаторда яна иккита ихтисосдаги мутахассисларни тайёрлайди:

қурилишда хўжалик фаолиятининг ҳисоб-китоби, назорати ва таҳлили;

кўкаламзорлаштириш ва боғ-хиёбон хўжалиги;

I поғонали коллеж сиртқи бўлимида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда мутахассислар тайёрланади.

Ҳужжатлар кундузги бўлимга — 1 июндан 31 июлгача; сиртқи бўлимга — 3 майдан 10 августгача қабул қилинади.

Коллежга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: коллеж директори номига ариза, ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асли), 086/У намунадаги тиббий маълумотнома, меҳнат дафтарчаси ёки колхозчи дафтарчасидан маъмурият томонидан тасдиқланган кўчирма (амалий иш тажрибасига эга бўлган шахслар ва сиртқи бўлимга кирувчилар учун), 3х4 см. ҳажмдаги 4 дона фотосурат, паспорт ва мажбурий ҳарбий хизматга алоқадорлиги тўғрисидаги ҳужжат қабул комиссиясига шахсан кўрсатилади (бу ҳақда кирувчиларнинг шахсий ҳужжатларига тегишли қайд ёзиб қўйилади).

Эслатма: ўқув юртлари ёки бошқа муассасалар томонидан берилган маълумоти тўғрисидаги тасдиқномалар, асл ҳужжатларининг нусхалари коллежга кириш учун асос бўла олмайди.

Ҳунар-техника билим юртини тугатганлик тўғрисидаги гувоҳнома унда умумтаълим фанлари ўрта мактаб ҳажмида ўқитилганлиги кўрсатилган ҳолдагина коллежга кириш учун асос бўла олади.

Қабул комиссияси кирувчилардан аризага қўшиб топшириладиган ҳужжатлар билан бир қаторда ўқиш ёки иш жойидан тавсияномалар ёки ўқишга кираётган шахснинг меҳнатдаги, касбий йўналишдаги ижодий фаолиятида, умумий ва касбий тайёргарлик соҳасида эришган ютуқларини акс эттирувчи бошқа ҳужжатларни ҳам қабул қилади.

Кириш имтиҳонлари:

кундузги бўлимда — 1 августдан 25 августгача,

сиртқи бўлимда — 10 августдан 30 августгача ўтказилади.

I ва II поғонали коллежга кирувчилар танлаган мутахассисликларидан қатъий назар қуйидаги фанлар бўйича имтиҳон топширадилар: математика (оғзаки), она тили ва адабиёт (ёзма);

турар жой ва жамоат бинолари меъморлиги мутахассислигига кирувчилар расмдан қўшимча имтиҳон топширадилар.

II поғонали коллежга ўқишга кирувчилар юқорида кўрсатиб ўтилганларга қўшимча равишда қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:

турар жой ва жамоат бинолари меъморлиги мутахассислигига — расмдан;

бинолар ва иншоотлар қурилиши, газ таъминоти ускуналари ва тармоқларини ишлатиш мутахассисликларига — чизмачиликдан;

қурилишда иқтисод ва режалаштириш мутахассислигига — информатикадан.

Коллежнинг манзили: Урганч шаҳри, В. И. Ленин кўчаси, 20-уй.

Мурожаат учун телефонлар: 6-64-97, 6-15-71.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МАОРИФ ВАЗИРЛИГИ
Андижон вилоят халқ таълими бўлими қошидаги
Ш. Юсупов номли 8-умумтаълим
мусаввирлик мактаб-интернати
1991—1992 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Мактаб-интернатнинг V синф мусаввирлик гуруҳларига «яхши» ва «аъло» баҳолар билан ўқиган, мусаввирликка иштиёқи бўлган болалар қабул қилинади.

Мактаб-интернатга қабул қилинган болалар тўрт маҳал бепул иссиқ овқат, ётоқхона билан таъминланадилар. Мактаб қошида спорт секциялари, бадиий ҳаваскорлик, мусиқа, рус тили ва адабиёти, адабиёт ва бошқа тўгараклар мунтазам иш олиб боради.

Мактаб-интернатда ўқиш муддати XI синфгача. Битирувчилар тўлиқ ўрта маълумот тўғрисида аттестат, мусаввирлик мутахассислиги бўйича гувоҳнома оладилар.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, 6х9 см. катталикдаги 4 дона фотосурат, ўзлаштириш табели, тиббий маълумотнома (расмий бланк мактаб-интернатдан олинади), туғилганлиги ҳақидаги гувоҳномадан кўчирма, ота-онасининг иш жойидан 1990 йилдаги маоши ойма-ой кўрсатилган маълумотнома, қишлоқ советидан оила аъзоларининг исмлари ва туғилган йиллари кўрсатилган маълумотнома, ижтимоий таъминот бўлимидан олинадиган нафақа пуллари тўғрисидаги маълумотнома, эмлатмалар (прививкалар) ҳақида маълумотнома.

Қабул комиссияси ҳужжатларни 1 июлгача қабул қилади.

Имтиҳонлар она тилидан (диктант) ва расм бўйича 1 июлдан 15 июлгача ўтказилади.

Манзилимиз: Андижон вилояти, Избоскан райони, Тўрткўл қишлоғи.

Телефон: 2-39-74.

ҚАБУЛ КОМИССИЯСИ.

Бош муҳаррир: Аҳмаджон МУХТОРОВ.

Таҳрир ҳайъати: Анвар ЖУРАБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Абдували ИМОМАЛИЕВ, Йўлдош ИСМОИЛОВ, Тоҳир МИРҲОДИЕВ, Турғун НАЗАРОВ (масъул котиб), Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ, Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Азим СУЮН, Тоиба ТУЛАГАНОВА, Муҳтарама УЛУҒОВА, Сайди УМИРОВ, Норбобо ШАКАРОВ, Муҳаммад Содиқ Муҳаммад ЮСУФ, Ориф ЮНУС.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

Босишга топшириш вақти 21.00
Босишга топширилди 22.10.

Индекс: 64608. 5407-буюртма.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12